

T148042

ปัญหาพิเศษ

การศึกษาสภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกรภายใต้

โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง จังหวัดเพชรบุรี

A STUDY ON GOAT FARMING OF FARMER UNDER THE ROYAL
HOOP KRAPONG INITIATED PROJECT , PHETCHABURI PROVINCE.

อภิชญา แดงน้อย

APHICHAYA DAENGNOI

เลขหมู่..... 148042
เลขทะเบียน.....
วันเดือนปี = 9 ต.ค. 2560

b. 12865989
j.

หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

ภาควิชาพัฒนาการเกษตรและการจัดการทรัพยากร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2560

คณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ใบรับรองปัญหาพิเศษ

หัวข้อปัญหาพิเศษ การศึกษาสภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกรภายใต้โครงการตามพระราช
ประสงค์หุบกะพง จังหวัดเพชรบุรี
A Study on Goat Farming of Farmer Under the Royal
Hoop Krapong Inniated Project, Petchaburi Province

นักศึกษา นางสาว อภิษฎา แดงน้อย
รหัสประจำตัว 56040647
ปริญญา วิทยาศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชา พัฒนาการเกษตร
อาจารย์ที่ปรึกษา รศ.ดร.ปัญญา หมั่นเก็บ

คณะกรรมการสอบปัญหาพิเศษ	ลายมือชื่อ
รศ.ดร.ปัญญา หมั่นเก็บ	
ผศ.ศุภสมบุรณ์ อึ้งรัตนาร	
ดร.ดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมมาธิวัฒน์	
ผศ.พีรชัย กุลชัย	

ได้รับการพิจารณาให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการเกษตร
เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2560

ผศ.ดร.สมศักดิ์ คุหาสวรรค์เวช

หัวหน้าภาควิชาพัฒนาการเกษตรและการจัดการทรัพยากร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อปัญหาพิเศษ	การศึกษาสภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกรภายใต้โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง จังหวัดเพชรบุรี
นักศึกษา	นางสาวอภิษฎา แดงน้อย
รหัสประจำตัว	56040647
ปริญญา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)
สาขาวิชา	พัฒนาการเกษตร
พ.ศ.	2560
อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ	รศ.ดร.ปัญญา หมั่นเก็บ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร 2) ศึกษาสภาพการเลี้ยงและการตลาดแพะของเกษตรกร และ 3) ศึกษาปัญหา อุปสรรคในการเลี้ยงแพะของเกษตรกรภายใต้โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษาประชากรทั้งหมด จำนวน 52 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรเป็นเพศหญิงมากที่สุด ร้อยละ 57.70 มีอายุเฉลี่ย 48.35 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.มากที่สุด ร้อยละ 28.85 ส่วนใหญ่ใช้เงินทุนของตนเอง ร้อยละ 86.54 เกษตรกรเลี้ยงแพะพ่อพันธุ์ เฉลี่ย 2 ตัว และเลี้ยงแพะแม่พันธุ์เฉลี่ย 9 ตัว พันธุ์แพะที่นิยมเลี้ยงเป็นพันธุ์ลูกผสม เช่น พันธุ์ลูกผสมแองโกลนูเบียน พันธุ์บอร์ พันธุ์ชาแนน พันธุ์พื้นเมือง และพันธุ์อื่นๆ เกษตรกรมีประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะเฉลี่ย 5 ปี เป็นการเลี้ยงแบบกึ่งชังกึ่งปล่อย ร้อยละ 63.46 ส่วนใหญ่ใช้แรงงานในการเลี้ยงแพะ 2 - 3 คน ร้อยละ 59.61 ลักษณะโรงเรือนเป็นแบบยกพื้นทั้งหมด มีการทำความสะอาดโรงเรือนทุกสัปดาห์ ร้อยละ 65.38 ใช้อาหารหยาบและอาหารชั้นในการเลี้ยงแพะ ร้อยละ 57.69 มีการปลูกพืชอาหารสัตว์ ร้อยละ 63.46 ใช้น้ำประปาในการเลี้ยงแพะ ร้อยละ 84.61 ส่วนใหญ่เลี้ยงแพะเพื่อการจำหน่าย ร้อยละ 86.53 การขายจำหน่ายผ่านกลุ่ม โดยมีเครือข่ายมารวบรวม โดยส่งออกไปยัง 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และส่งออกไปสู่ประเทศเวียดนาม การซื้อขายแพะจะใช้วิธีการขายเป็นตัวและชั่งน้ำหนัก ร้อยละ 100 ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงแพะ ได้แก่ 1) ด้านอาหารสัตว์ 2) ด้านพันธุ์แพะ 3) ด้านสุขภาพสัตว์ และ 4) ด้านประสิทธิภาพในการผลิต

กิตติกรรมประกาศ

ปัญหาพิเศษเล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ที่ปรึกษา รศ.ดร. ปัญญา หมั่นเก็บ ที่ได้ให้คำปรึกษาความช่วยเหลือ ให้คำชี้แนะ ตลอดจนช่วยแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ จนผ่านพ้นด้วยดี จึงได้รับประสบการณ์จนไปสู่การปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นตลอดจนให้ความรู้และประสบการณ์ที่ดีแก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ ผศ.ศุภสมบุรณ์ อังรัตนากร ผศ.พีรชัย กุลชัย และ ดร.ดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมาธิวัฒน์ กรรมการสอบปัญหาพิเศษที่ได้ช่วยเหลือตรวจสอบข้อผิดพลาด ให้คำแนะนำตลอดจนข้อชี้แนะจนในที่สุดทำให้ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จลุล่วงผ่านไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณนาย สุวัฒน์ วงษ์ชื่น นักวิชาการเกษตร ซึ่งคอยให้ความช่วยเหลือตลอดให้ข้อมูลต่างๆ และขอขอบคุณสมาชิก กลุ่มผู้เลี้ยงแพะภายใต้โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง จังหวัดเพชรบุรี ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์อย่างเต็มที่ ผู้วิจัยจึงใคร่ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

สุดท้ายต้องขอขอบคุณบิดา มารดา ซึ่งท่านทั้งสองได้ให้โอกาสให้การสนับสนุนเกี่ยวกับการศึกษามาโดยตลอด ทั้งด้านกำลังกาย กำลังทรัพย์ สำหรับคุณงามความดีอันใดที่เกิดจากปัญหาพิเศษฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้กับบิดามารดา ซึ่งเป็นที่รักและเคารพยิ่ง ตลอดจนครูอาจารย์ที่เคารพทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และถ่ายทอดประสบการณ์ที่ดีให้แก่ผู้วิจัย ส่วนความผิดพลาดและข้อบกพร่องใดๆ ผู้วิจัยขอน้อมรับแต่เพียงผู้เดียว

อภิขญา แดงน้อย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	I
กิตติกรรมประกาศ	II
สารบัญ	III
สารบัญตาราง	V
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	1
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
1.4 ขอบเขตและข้อจำกัดการศึกษา	2
1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร.....	2
1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา	2
1.4.3 ขอบเขตด้านเวลา	2
1.5 นิยามศัพท์ปฏิบัติการ.....	2
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	3
2.1 สภาพการเลี้ยงแพะของไทย	3
2.2 การเลี้ยงแพะในหุบกะพง.....	5
2.2.1 การจัดการกลุ่ม	5
2.3 การผลิต และการจัดการแพะ.....	6
2.3.1 ลักษณะและวิธีการเลี้ยงแพะ	6
2.3.2 พันธุ์แพะ	8
2.3.3 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับแพะ.....	9
2.3.4 การเลือกพันธุ์แพะ	9
2.3.5 การผสมพันธุ์.....	9
2.3.6 การปฏิบัติเลี้ยงดูแพะ	10
2.3.7 อาหารและการให้อาหารแพะ	12
2.4 ตลาดแพะ	12
2.4.1 ปัญหาด้านการตลาด.....	13

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.4.2 โครงสร้างการตลาดแพะภายในประเทศ	13
2.4.3 ตลาดต่างประเทศ.....	14
2.4.4 วิธีการตลาดแพะ	14
2.4.5 ต้นทุนการผลิต.....	14
2.4.6 ช่องทางการตลาด.....	14
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการศึกษา.....	17
3.1 ประชากร.....	17
3.2 เครื่องมือ และวิธีการทดสอบเครื่องมือ.....	17
3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	17
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	18
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	19
4.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ	19
4.2 สภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกร	20
4.3 การตลาดแพะ.....	23
4.4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกร.....	24
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ.....	26
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	26
5.2 อภิปรายผลการศึกษา	27
5.3 ข้อเสนอแนะ	28
5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	28
5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	29
บรรณานุกรม	30
ภาคผนวก.....	32
ประวัติผู้เขียน.....	43

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ.....	19
4.2 สภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกร.....	22
4.3 การตลาดแพะ.....	24
4.4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการประกอบอาชีพการเลี้ยงแพะ.....	25

บทที่ 1

บทนำ

(Introduction)

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา (Statement of the Problem)

แพะ เป็นสัตว์ให้เนื้อ และให้นมที่เกษตรกรนิยมเลี้ยง เนื่องจากนมแพะที่มีคุณค่าทางอาหาร สูง ใกล้เคียง หรือ สูงกว่านมโค กระบือ และมนุษย์ มีไขมันในระดับต่ำกว่าเนื้อสัตว์ชนิดอื่นๆ โมเลกุลไขมันมีขนาดเล็กทำให้ง่ายต่อการย่อย และการดูดซึมง่ายในระบบทางเดินอาหาร สามารถนำไปบริโภคแทนนมมนุษย์ได้ดีกว่านมโค และนมกระบือ นอกจากนี้แพะเป็นสัตว์ให้เนื้อเป็นอาหารที่มีโปรตีนที่ย่อยได้ในระดับสูงกว่าเนื้อโค สุกร ไก่ และมีไขมันในระดับต่ำกว่าเนื้อสัตว์ชนิดอื่นๆ รวมทั้งชน แพะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้หลายด้าน อาทิ ใช้ทำกระเปาะ เสื้อ พรม และเชือก ส่วนมูลแพะใช้ทำเป็นปุ๋ย เขา กีบนำมาทำเป็นเครื่องประดับ เสื้อ และกระดุกนำมาแปรรูปเป็นอาหารสัตว์ แพะเป็นสัตว์ที่มีขนาดเล็ก ผู้หญิง และเด็กก็สามารถเลี้ยงดูได้ เป็นสัตว์ที่กินอาหารได้เกือบทุกชนิด แม้แต่วัชพืชที่โคกระบือไม่กินก็ใช้เป็นอาหาร ประชาชนทุกศาสนาสามารถบริโภคเนื้อแพะได้ เนื่องจากไม่มีศาสนาใดบัญญัติระบุดำเนินการบริโภคเนื้อแพะ (วีระยุทธ เชื้อไทย. 2551)

โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งตั้งอยู่ในตำบลเขาใหญ่ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี มีกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะจำนวน 52 ราย โดยมี นายมนูญ เตียวศรีทอง เป็นประธานกลุ่มผู้เลี้ยงแพะสหกรณ์หุบกะพง การเลี้ยงแพะที่นี้จะให้ลูกเฉลี่ย 5 คอกต่อ 2 ปี จำนวนคอกละ 1-2 ตัว และในปัจจุบันมีแพะทั้งหมด 1,700 ตัว ส่งไปขายยัง 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นประจำทุกเดือน (ซีพีเอฟหุบกะพง. 2559)

เนื่องจากการเลี้ยงแพะในพื้นที่โครงการพระราชประสงค์หุบกะพง ยังไม่มีข้อมูลการศึกษามาก่อน ดังนั้นจึงเห็นควรศึกษาสภาพการเลี้ยงแพะ ตลอดจนทั้งปัญหาอุปสรรคในการประกอบอาชีพการเลี้ยงแพะในพื้นที่ดังกล่าว ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดแนวทางการพัฒนาและการส่งเสริมการเลี้ยงแพะให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา (Objective of the Study)

1.2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะภายใต้โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง จังหวัดเพชรบุรี

1.2.2 เพื่อศึกษาสภาพการเลี้ยงและการตลาดของเกษตรกรภายใต้โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง จังหวัดเพชรบุรี

1.2.3 เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการเลี้ยงแพะของเกษตรกรภายใต้โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง จังหวัดเพชรบุรี

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Significance of the Study)

1.3.1 ได้ทราบข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะภายใต้โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง จังหวัดเพชรบุรี

1.3.2 ได้ทราบสภาพการเลี้ยงแพะตลอดทั้งปัญหาอุปสรรคของเกษตรกรภายใต้โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง จังหวัดเพชรบุรี

1.3.3 ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร ผู้ที่สนใจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการเลี้ยงแพะให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

1.4 ขอบเขตและข้อจำกัดการศึกษา (Scope and Limitation)

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะภายใต้โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง ตำบลเขาใหญ่ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 52 ราย

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกรภายใต้โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยครอบคลุมตั้งแต่การเลี้ยง การดูแลรักษา การจัดการ และการตลาด ตลอดทั้งปัญหาอุปสรรคของการเลี้ยงแพะของเกษตรกรภายใต้โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

1.4.3 ขอบเขตด้านเวลา

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2559 – เมษายน 2560

1.5 นิยามศัพท์ปฏิบัติการ (Operational Definition of Terms)

เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะภายใต้โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง ตำบลเขาใหญ่ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

สภาพการเลี้ยง หมายถึง การเลี้ยงแพะของเกษตรกรภายใต้โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง ตำบลเขาใหญ่ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ตั้งแต่ การเลี้ยง การดูแลรักษา การจัดการ และการตลาด ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการเลี้ยงแพะ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Literature Review)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

- 2.1 สภาพการเลี้ยงแพะของประเทศไทย
- 2.2 การเลี้ยงแพะในโครงการหุบกะพง
- 2.3 การผลิต และการจัดการแพะ
- 2.4 ตลาดแพะ
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 สภาพการเลี้ยงแพะของไทย

ลักษณะ เพี้ยซ้าย (2548) หัวหน้าศูนย์วิจัย และพัฒนาการผลิตสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็ก มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม หรือมีชื่อเรียกสั้นๆ ว่าศูนย์แพะ - แกะ ได้ให้รายละเอียดอย่างกระชับในเรื่องของแพะ ว่าแพะเป็นสัตว์เคี้ยวเอื้อง มี 4 ประเภทประเภทย่อยกับโค และกระบือ แต่ตัวมีขนาดเล็กกว่า จึงเรียกว่าสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็ก (Small Ruminant) และกินหญ้าเป็นหลัก รวมไปถึงไม้พุ่มที่มีขนาดเล็กเกือบทุกชนิด

แพะมีความผูกพันกับคนเรามาช้านาน โดยเฉพาะชาวมุสลิม โดยชาวบ้านจะเลี้ยงในครัวเรือน ประมาณ 5 - 10 ตัว แต่ในปัจจุบันกระแสการเลี้ยงแพะค่อนข้างจะมาแรงโดยเฉพาะนมแพะ เกษตรกรเริ่มสนใจหันมาเลี้ยงแพะกันมากขึ้นทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย เนื่องจากเป็นสัตว์ที่เลี้ยงง่าย และแพะมีความสามารถในการเปลี่ยนอาหารที่มีเยื่อใย (Fiber) เช่น ใบไม้ หญ้าชนิดต่างๆ ให้เป็นโปรตีนในรูปของเนื้อและนมได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีอายุในการเลี้ยงสั้นคือ เมื่ออายุ 10 - 12 เดือนก็สามารถผสมพันธุ์ได้ และใช้เวลาในการอุ้มท้อง 5 เดือน ก็จะให้ลูกได้ และบางครั้งยังให้ลูกแฝดอีกด้วย

กระแสการดื่มน้ำนมแพะในขณะนี้ ได้รับความนิยมนำขึ้นอย่างมาก จากกลุ่มผู้สนใจดูแลสุขภาพ เนื่องจากมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่างๆ แต่คนไทยยังไม่คุ้นเคยกับการดื่มน้ำนมแพะกันมากนัก นอกจากชาวมุสลิมที่ดื่มน้ำนมแพะกันมานาน โดยมีคำบอกเล่าว่าการดื่มน้ำนมแพะ จะสามารถป้องกันโรคภูมิแพ้ได้ ถ้าเทียบระหว่างน้ำนมแพะกับน้ำนมโค นมทั้ง 2 ชนิดก็มีประโยชน์เหมือนกัน แต่ในน้ำนมแพะจะมีเม็ดไขมันที่มีขนาดเล็กกว่าน้ำนมโค เพราะฉะนั้นไขมันจากน้ำนมแพะจะย่อยได้ง่ายกว่า ร่างกายก็สามารถดูดซึมได้เร็วขึ้น และไม่เกิดอาการของท้องอืด ท้องเสีย หรืออาเจียน นอกจากนี้ในน้ำนมแพะยังมีโปรตีน และกรดอะมิโนที่จำเป็นต่อร่างกายค่อนข้างจะมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มีวิตามินบี แร่ธาตุ แคลเซียม และฟอสฟอรัสในปริมาณที่ค่อนข้างสูง เหมาะกับทุกเพศทุกวัย แต่มีข้อจำกัดในเรื่องของกลิ่นในน้ำนมแพะ ซึ่งเป็นกลิ่นเฉพาะตัวเช่นเดียว กับกลิ่นของเนื้อสัตว์ที่มีกลิ่นเฉพาะตัวที่แตกต่างกัน เช่น เนื้อไก่ เนื้อหมู เนื้อวัว หรือ เนื้อแกะ ซึ่งผู้ที่เริ่มบริโภคน้ำนมแพะอาจจะรู้สึกไม่คุ้นเคยในระยะแรก แต่จะรู้สึกว่าเป็นกลิ่นที่ปกติหากเราคัดเลือกทุกวัน ส่วนวิธีการเลือกซื้อนมแพะที่ถูกต้องนั้น จะต้องเลือกน้ำนมแพะที่สุก มีการพาสเจอร์ไรส์ที่อุณหภูมิ 60 - 70 องศาเซลเซียส และต้องสังเกตสลากวันผลิต วันหมดอายุข้างขวดด้วย

พันธุ์ของแพะนมที่นิยมเลี้ยงได้แก่ พันธุ์ Saanen มีลักษณะตัวสีขาว หูเล็ก ส่วนแพะพันธุ์กึ่งเนื้อกึ่งนมที่นิยมเลี้ยงได้แก่ พันธุ์ Anglo-Nubian และพันธุ์ Boer ซึ่งถ้าเกษตรกรต้องการแพะพันธุ์เหล่านี้ไปเลี้ยง จะต้องไปปรึกษาที่กรมปศุสัตว์กระทรวงเกษตร และสหกรณ์ ซึ่งจะมีศูนย์วิจัยอยู่ตามจังหวัดต่างๆ ไว้คอยแนะนำให้คำปรึกษา และส่งเสริมการเลี้ยงแพะด้วย

ส่วนแพะเนื้อ ลักษณะ เพี้ยซ่าย (2548) ให้คำแนะนำว่าให้นำแพะพันธุ์พื้นเมืองมาผสมพันธุ์กับแพะพันธุ์เนื้อ หรือแพะพันธุ์กึ่งเนื้อกึ่งนมก็ได้ เช่น นำแพะพันธุ์ Boer มาผสมกับแพะพันธุ์พื้นเมืองก็ได้ หรือจะนำแพะพันธุ์ Anglo-Nubian มาผสมกับแพะพันธุ์พื้นเมือง จะทำให้ได้ลูกผสมที่แข็งแรง เจริญเติบโตดี และได้ผลผลิตที่ดี ซึ่งแต่เดิมแพะพันธุ์พื้นเมืองจะตัวเล็กให้เนื้อน้อย ก็จะทำให้ได้ปริมาณเนื้อที่มากขึ้น และสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดีขึ้นด้วย

แพะเป็นสัตว์ที่เลี้ยงง่าย อยู่ง่าย กินง่าย สามารถกินหญ้าได้หลายชนิด แต่อาจจะมีแปลงหญ้าธรรมชาติ และแปลงหญ้าที่ปลูกเพื่อเลี้ยงแพะไว้ส่วนหนึ่ง โดยทั่วไปชาวบ้านที่เลี้ยงแพะในระบบครอบครัว อาจจะมีเลี้ยงได้ครอบครัวละ 50 - 100 ตัว ปกติชาวบ้านจะต้อนแพะออกไปกินหญ้าตามทุ่งตามไหล่ถนน หรือ พื้นที่ว่างเปล่า ทำให้มีต้นทุนการเลี้ยงต่ำ แต่ถ้าเป็นการเลี้ยงแพะในระบบฟาร์มหรือ ในจำนวนมาก จะต้องมีการวางแผนการจัดการฟาร์มที่เป็นระบบ และมีโรงเรือนแพะที่ได้มาตรฐาน และต้องปลูกหญ้าสำหรับตัดให้แพะกินในสภาพพื้นที่ดิน โดยอาจารย์ลักษณะ เพี้ยซ่าย จะมีการแนะนำให้ปลูกหญ้ารูซี่ และส่วนในพื้นที่ลุ่มจะมีการแนะนำให้ปลูกหญ้าขน หรือ หญ้าแพงโกล่า

การจัดการฟาร์มแพะ ตามหลักวิชาการจะต้องวางแผนการฉีดวัคซีน เพื่อป้องกันโรคระบาดที่สำคัญได้แก่ โรคปากและเท้าเปื่อย (Foot and Mouth Disease) จะต้องฉีด 6 เดือนต่อครั้ง และต้องฉีดเป็นประจำทุกๆ ปี โรคนี้จะระบาดมากในช่วงหน้าฝน ซึ่งเกษตรกรสามารถขอวัคซีนได้จากสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ และสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ส่วนอีกโรคหนึ่งที่ร้ายแรงคือ โรคแท้งติดต่อ (Brucellosis) โรคนี้สามารถติดต่อมาสู่คนได้ ตามที่เป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์เมื่อไม่นานมานี้ ซึ่งโรคแท้งติดต่อนี้ ก็มีวัคซีนที่สามารถป้องกันได้เช่นกัน หรือ สามารถตรวจสอบการติดเชื้อได้ โดยจากการเจาะเลือดแพะไปตรวจหาเชื้อ หลังจากการตรวจสอบพบว่า แพะตัวใดมีเชื้อโคแท้งติดต่อก็จะต้องทำลายทิ้ง ส่วนแพะตัวที่ไม่ได้ทำการฉีดวัคซีน ก็จะต้องมีการเจาะเลือด เพื่อตรวจหาเชื้อด้วยทุกตัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การติดเชื้อไม่สามารถสังเกตได้จากภายนอก แต่จะสังเกตได้ในตัวเมีย ที่ไม่เคยให้ลูกเลย หรือ แท้งอยู่เสมอ ก็จะต้องมีการเจาะเลือดเพื่อตรวจหาเชื้อ ส่วนการฉีดวัคซีน หรือ ตรวจเลือดตั้งแต่ต้น ก่อนการเลี้ยง จะเป็นการป้องกันปัญหาโรคติดต่อทั้งหมด เพราะหากไม่มีการดูแล หรือ ปฏิบัติขั้นตอน อาจจะเกิดความเสียหายอย่างมากในอนาคต และอาจทำให้โรคติดต่อมาสู่ผู้เลี้ยงแพะอีกได้

อายุการให้เนื้อของแพะสามารถบริโภคได้ ตั้งแต่หย่านมคือ อายุ 3 - 4 เดือน แต่ในประเทศไทย มักจะนิยมบริโภคในอายุประมาณ 6 เดือน ส่วนคุณภาพของเนื้อแพะจะขึ้นอยู่กับวิธีการเลี้ยง และ สายพันธุ์ของแพะ คือถ้าเลี้ยงแบบชาวบ้าน ต้อนให้กินหญ้าไปเรื่อยๆคุณภาพเนื้อก็จะไม่ค่อยดีนัก แต่ ถ้าเลี้ยงในระบบฟาร์ม มีการเสริมอาหารชั้นให้หญ้าที่สมบูรณ์ ก็จะทำให้ได้เนื้อที่มีคุณภาพในอีกระดับ หนึ่ง

ส่วนราคาของเนื้อแพะจะไม่มีเกณฑ์กำหนดราคาที่แน่นอนเหมือนเนื้อหมู เนื้อวัว หรือ เนื้อไก่ การซื้อขายแพะผู้ซื้อ และผู้ขายจะตกลงราคากันเอง บางแหล่งก็จะขายได้แพง บางแหล่งก็จะขายได้ถูก เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะรายย่อยในเขตภาคกลางของประเทศไทย จะขายในช่วงที่แพะยังมีอายุไม่มากนัก ราคาตัวละประมาณ 700 - 800 บาท ถ้าปีหนึ่งๆได้ลูกแพะจำนวนมาก ก็จะมีรายได้สูงขึ้น ตามลำดับด้วย แต่ถ้าเลี้ยงในระบบฟาร์มที่ได้มาตรฐาน หากมีการนำเข้าแพะจากต่างประเทศมาเลี้ยง ก็จะทำให้มีต้นทุนที่สูงขึ้น

2.2 การเลี้ยงแพะในหุบกะพง

นายมนูญ เตียวศรีทอง เป็นแกนนำก่อตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงแพะหุบกะพง ได้เริ่มจัดตั้งกลุ่มปี พ.ศ. 2552 กลุ่มผู้เลี้ยงแพะหุบกะพงได้สังกัดกับสหกรณ์ และได้เงินทุนจากสหกรณ์จำนวน 40,000 บาท เพื่อบริหารจัดการในกลุ่ม เพื่อซื้ออาหาร และยารักษาโรค กลุ่มผู้เลี้ยงแพะหุบกะพง ปัจจุบันมีสมาชิก จำนวน 52 ราย (ซีพีเอฟหนุนเลี้ยงแพะ. 2559)

2.2.1 การจัดการกลุ่ม

เดือนมกราคม 2560 ได้มีโครงการไล่ชีวิตแพะ ได้แจกจ่ายแพะให้แก่เกษตรกรจำนวน 19 ราย รายละ 5 ตัว และมีแพะพ่อพันธุ์ส่วนกลางให้ยืม จำนวน 2 ตัว ภายในกลุ่มได้มีการซื้ออาหาร มาขายกันเองกระสอบละ 375 บาท ซึ่งหักกำไรเข้ากลุ่มกระสอบละ 10 บาทมีเงินกู้ให้สมาชิกกลุ่มราย ละ 5,000 บาท ภายในระยะเวลา 4 เดือน มีดอกเบี้ยร้อยละ 2/ปี มี เลี้ยงแพะพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ เพื่อผลิตลูกแพะนำมาขุนเพื่อจำหน่าย โดยมีเครือข่ายมารวบรวมแพะ โดยรวบรวมแพะจากสมาชิกส่ง โครงการไทยเข้มแข็ง 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และส่งออกสู่ประเทศเวียดนาม โดยจำหน่ายแพะอายุ 6 เดือนขึ้นไป น้ำหนักระหว่าง 26 - 30 กิโลกรัม และหักเงินที่ขายแพะได้เข้ากลุ่ม กิโลกรัมละ 1 บาท กลุ่มผู้เลี้ยงแพะหุบกะพงได้มีการรับรองฟาร์มปลอดโรค ระดับ A และตรวจทดสอบโรคอีกครั้งใน 6 เดือน มีอายุในการรับรอง 1 ปี และมีการประชุมกลุ่มผู้เลี้ยงแพะเป็นประจำทุกเดือน เพื่อดูจุดเด่น และจุดด้อยของแต่ละฟาร์ม และนำมาปรับปรุงแก้ไข ภายในฟาร์มของตนเอง ส่วนการตลาดแพะ เนื่องจากทางกลุ่มผู้เลี้ยงแพะภายใต้โครงการหุบกะพง มีมาตรฐานการควบคุมโรคเป็นอย่างดี ได้การ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รับรองจากกรมปศุสัตว์ทำให้มีตลาดกว้างขึ้น โดยแบ่งเป็น 2 ตลาดหลัก คือ ตลาดสายพันธุ์กับตลาดแพะเนื้อ แต่ทางกลุ่มผู้เลี้ยงแพะจะเป็นแพะเนื้อมากกว่า เพราะสามารถขายได้ตั้งแต่ 6 เดือน เฉลี่ยน้ำหนักอยู่ที่ 26 - 30 กิโลกรัม ปัจจุบันราคาซื้อ - ขายอยู่ที่ 105 - 108 บาท แยกตามขนาดของตัวแพะ อิงราคาตลาดกลาง สามารถปรับขึ้น - ลงตามภาวะตลาด ตลาดสายพันธุ์จะซื้อ - ขายกันตัวละ 2,000 - 4,000 บาท แล้วแต่ระดับสายเลือด แต่ทางฟาร์มจะเน้นขายให้เกษตรกรนำไปเลี้ยงมากกว่าหวังผลกำไร กลุ่มลูกค้าหลักจะเป็นภาคใต้และตลาดต่างประเทศ อย่างเวียดนามค่อนข้างมาแรงกว่าตลาดในประเทศ ทำให้มีการแข่งขันทางการตลาด ด้านราคาจึงมีการขยับตัวสูงขึ้นและผันผวนอยู่ตลอด

2.3 การผลิต และการจัดการแพะ

ภัทรภรณ์ ทศพล (2559) ได้อธิบายไว้ว่า แพะเป็นสัตว์เลี้ยงเก่าแก่ของมนุษยชาติที่ ให้ประโยชน์ใช้สอยรอบตัวเช่น เนื้อ และนมใช้สำหรับบริโภค ส่วนหนัง และขนใช้ทำเครื่องนุ่งห่ม เครื่องใช้ต่างๆ และมูลใช้ทำเป็นปุ๋ย อีกทั้งแพะยังเป็นสัตว์ที่มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี จึงสามารถเลี้ยงได้ในหลากหลายสภาพภูมิอากาศเกือบทุกแห่งในโลก แพะเป็นสัตว์เลี้ยงที่น่าส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยง เช่นเดียวกับสัตว์ชนิดอื่น เพราะแพะมีเลี้ยงง่าย ขยายพันธุ์ได้เร็ว และมีข้อดีอื่นๆ อีกมากเช่น

1. แพะเป็นผลผลิตทั้งเนื้อ และนม มีขนาดเล็กทำให้ผู้หญิง หรือ เด็กสามารถให้การดูแลได้
2. แพะเป็นสัตว์ที่หาอาหารกินเองได้เก่ง กินอาหารได้หลายชนิด ดังนั้น ถึงแม้ฤดูแล้ง แพะก็สามารถหาพืชที่โต - กระบือกิน กินเป็นอาหาร
3. แพะมีการเจริญเติบโตเป็นหนุ่มเป็นสาวได้เร็ว สามารถผสมพันธุ์แพะได้ตั้งแต่อายุเพียง 8 เดือน
4. แพะมีความสมบูรณ์พันธุ์สูง แม่แพะมักคลอดลูกแฝด และใช้ระยะเวลาเลี้ยงลูกสั้น จึงทำให้ตั้งท้องได้ใหม่
5. แพะเป็นสัตว์ที่ใช้พื้นที่ในการเลี้ยงเพียงเล็กน้อย ทั้งพื้นที่โรงเรือน และพื้นที่สำหรับแพะปลูกพืชอาหารสัตว์สำหรับแพะ
6. แพะเป็นสัตว์ที่สามารถปรับเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี ความทนต่อสภาพอากาศแล้ง และร้อนได้ดี
7. แพะเป็นสัตว์ที่ใช้เป็นอาหารบริโภคสำหรับประชาชนของทุกศาสนา เพราะไม่มีศาสนาใดห้ามบริโภค

2.3.1 ลักษณะและวิธีการเลี้ยงแพะ

โดยทั่วไปสามารถจัดแบ่งออกได้เป็น 4 แบบด้วยกัน คือ

1. การเลี้ยงแบบผูกล่าม เป็นการเลี้ยงแบบใช้เชือกผูกล่ามที่คอแพะ แล้วนำไปผูกตามต้นไม้ เพื่อให้แพะหาหญ้ากินรอบบริเวณที่ผูก โดยปกติเชือกที่ใช้ผูกล่ามแพะมักมีความยาวประมาณ

5 - 10 เมตร การเลี้ยงแบบนี้ผู้เลี้ยงจะต้องมีน้ำ และอาหารแร่ธาตุไว้ให้แพะกินเป็นประจำด้วย ในเวลากลางคืนก็ต้องนำแพะกลับไปเลี้ยงไว้ในคอก หรือ เฟิงที่มีที่หลบฝน การผูกล่ามแพะควรเลือกพื้นที่ที่มีร่มเงาที่แพะสามารถหลบแดด หรือฝนไว้บ้าง หากจะให้ดีเมื่อฝนตกควรมีพื้นที่ที่สามารถนำแพะกลับเข้าเลี้ยงในคอกได้

2. การเลี้ยงแบบปล่อย การเลี้ยงแบบปล่อยนี้เกษตรกรมักปล่อยแพะให้ออกหากินอาหารในเวลากลางวัน โดยเจ้าของจะคอยดูแลตลอดเวลา หรือ เป็นบางเวลาเท่านั้น ลักษณะการเลี้ยงแบบนี้ที่นิยมเลี้ยงกันมากในบ้านเราเพราะ เป็นการเลี้ยงที่ประหยัด เกษตรกรไม่ต้องตัดหญ้ามาเลี้ยงแพะ การปล่อยแพะหากินอาหาร อาจปล่อยในแปลงผักหลังการเก็บเกี่ยว หรือ ปล่อยให้กินหญ้าในสวนยาง แต่ต้องระมัดระวังอย่าให้แพะเที่ยวทำความเสียหายให้แก่พืชเกษตรกรเพาะปลูก ทั้งนี้เพราะแพะกินพืชได้หลายชนิด การปล่อยแพะออกหากินอาหาร ไม่ควรปล่อยเวลาที่แดดร้อนจัด หรือ ฝนตก เพราะแพะอาจจะเจ็บป่วยได้ โดยปกติเกษตรกรมักปล่อยแพะหากินอาหารตอนสายแล้วไล่ต้อนกลับเข้าคอกตอนเที่ยง หรือปล่อยแพะออกหากินอาหารกินตอนบ่ายแล้วไล่ต้อนกลับเข้าคอกตอนเย็น หากพื้นที่มีหญ้าอุดมสมบูรณ์แพะจะกินอาหาร เพียง 1 - 2 ชั่วโมงก็เพียงพอแล้ว การเลี้ยงแบบปล่อยมีประโยชน์ที่สำคัญ คือ

1). ใช้ประโยชน์จากหญ้า หรือ พืชอาหารสัตว์ที่ขึ้นตามธรรมชาติทำให้ต้นทุนการบริโภคต่ำ

2). แพะได้รับอาหารหลายชนิดทำให้ได้โภชนาการตามความต้องการของร่างกาย

3). เด็ก หรือ คนชราสามารถดูแลแพะที่แพะเล่นได้

การเลี้ยงแบบปล่อยมีข้อเสียที่สำคัญ คือ

1). ต้องมีการควบคุมอย่างใกล้ชิด

2). แพะเล็มไม้ได้ตลอดปีโดยเฉพาะในฤดูฝน

3). แพะมีโอกาสติดโรค และพยาธิได้ง่าย

3. การเลี้ยงแบบขังคอก การเลี้ยงแบบนี้เกษตรกรจะขังแพะไว้ในคอกครอบๆ โดยคอกอาจมีแปลงหญ้า และรั้วรอบแปลงหญ้า เพื่อให้แพะได้ออกกินหญ้าในแปลง บางครั้งเกษตรกรต้องตัดหญ้าเนเปียร์ หรือ กินนี้ให้แพะกินบ้าง ส่วนบนคอกต้องมีน้ำ และอาหารขังให้กิน การเลี้ยงวิธีนี้จะประหยัดพื้นที่ และแรงงานในการดูแลแพะ แต่ต้องลงทุนสูง ดังนั้นเกษตรกรจึงไม่นิยมทำการเลี้ยงในวิธีนี้กัน

4. การเลี้ยงแบบผสมผสานกับการปลูกพืช การเลี้ยงแบบนี้ทำการเลี้ยงได้ 3 ลักษณะที่กล่าวข้างต้น แต่การเลี้ยงลักษณะนี้ เกษตรกรจะเลี้ยงแพะปะปนไปกับการปลูกพืช เช่น ปลูกยางพารา ปลูกปาล์มน้ำมัน และปลูกมะพร้าว ในภาคใต้ของประเทศไทย มีเกษตรกรจำนวนมากที่ทำการเลี้ยงแพะควบคู่ ไปกับการทำสวนยาง โดยให้แพะหากินหญ้าได้สวนยางที่มีขนาดโตพอสมควร การเลี้ยงแบบนี้ทำให้เกษตรกรมี รายได้เพิ่มมากขึ้นกว่าการเพาะปลูกเพียงอย่างเดียว

2.3.2 พันธุ์แพะ

1. แพะพื้นเมืองในประเทศไทยมีหลายพันธุ์ด้วยกัน ซึ่งแพะทางแถบตะวันตก เช่น ที่จังหวัดตาก จังหวัดกาญจนบุรี ส่วนใหญ่เป็นแพะที่มาจากประเทศอินเดีย หรือ ปากีสถาน ซึ่งมีรูปร่างใหญ่กว่าแพะทางใต้ ส่วนแพะทางใต้ของประเทศไทย มีขนาดเล็กเข้าใจกันว่ามีสายพันธุ์เดียวกับแพะพื้นเมืองของมาเลเซีย คือพันธุ์แกม บิงกัตจัง แพะพื้นเมืองทางใต้มีความสูงประมาณ 50 เซนติเมตร มีน้ำหนักประมาณ 20-25 กิโลกรัม ให้ผลผลิตทั้งเนื้อ และนมต่ำ

2. แพะพันธุ์ต่างประเทศ เนื่องจากแพะพื้นเมืองของประเทศไทย มีขนาดเล็ก ให้ผลผลิตต่ำกรมปศุสัตว์ จึงมีเป้าหมายที่จะปรับปรุงพันธุ์แพะของประเทศไทยให้มีคุณภาพสูงขึ้น เพื่อให้แพะเป็นสัตว์ที่ให้ทั้งผลผลิต ทั้งเนื้อ และนม ดังนั้นจึงได้นำแพะพันธุ์ต่างประเทศเข้ามาเลี้ยง และขยายพันธุ์ เพื่อให้เกษตรกรนำไปผสมพันธุ์กับแพะพื้นเมือง เพื่อให้คุณภาพของแพะดีขึ้น สำหรับแพะพันธุ์ต่างประเทศที่กรมปศุสัตว์นำเข้า มาขยายพันธุ์ และมีเลี้ยงในประเทศไทยแบ่งเป็นแพะนม และแพะเนื้อ ได้แก่

2.1. แพะพันธุ์ซาเนน (Saanean breed) มีถิ่นกำเนิดเดิมอยู่ที่ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ ซึ่งเป็นแพะนมที่มีขนาดใหญ่ และให้ผลผลิตนมสูงกว่าแพะพันธุ์อื่นๆ แพะพันธุ์นี้มีขนสั้น ตั้งจุก ใบหน้ามีลักษณะตรง ใบหูเล็ก และตั้งชี้ไปข้างหน้า มีความสูงจากหัวไหล่ 75 - 90 เซนติเมตร รูปร่างเป็นรูปทรงสามเหลี่ยม ซึ่งปกติแพะพันธุ์นี้จะไม่มีเขาทั้งในเพศผู้ และเพศเมีย แต่เนื่องจากมีแพะกระเทยในแพะพันธุ์นี้มาก ดังนั้นควรคัดเฉพาะแพะที่มีเขาไว้เป็นพ่อพันธุ์ เพราะมีรายงานว่าลักษณะกระเทยมีความสัมพันธ์ทางพันธุกรรมอยู่กับลักษณะของการไม่มีเขา และแพะพันธุ์นี้มีสีขาว สีครีม หรือ สีน้ำตาลอ่อนๆ น้ำหนักโตเต็มที่เพศเมียประมาณ 60 กิโลกรัม ส่วนเพศผู้ประมาณ 70 กิโลกรัม ให้ลูก 2 ตัว ต่อครอก อัตราให้ลูกแฝดค่อนข้างสูง ให้น้ำนมประมาณวันละ 2 ลิตร ระยะเวลาการให้นมนานถึง 200 วัน มีหลายประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่เลี้ยงแพะพันธุ์ นี้อยู่มาก เช่น มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และประเทศไทย แต่ก็มักจะมีปัญหาเพราะว่าแพะพันธุ์นี้ปรับตัวเข้ากับภูมิอากาศในแถบนี้ไม่ค่อยดีนัก แต่ถ้าหากเลี้ยงแพะพันธุ์นี้ไว้ใน ลักษณะขังคอก ตลอดเวลาจะทำให้ ปัญหาเรื่องเจ็บป่วยลดลง และให้ผลผลิตที่ดี

2.2. แพะพันธุ์แองโกลนูเบียน (Anglo Nubian breed) เป็นแพะที่มีลักษณะกึ่งเนื้อกึ่งนม สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพภูมิอากาศร้อนได้ดีกรมปศุสัตว์ได้นำเข้ามาเลี้ยง และขยายพันธุ์นานกว่า 20 ปีแล้ว เพื่อปรับปรุงพันธุ์แพะพื้นเมืองให้มีขนาดใหญ่ขึ้น เนื่องจากแพะพันธุ์นี้มีขนาดใหญ่ สูง และเพรียวกว่าพันธุ์ ซาเนน มีความสูงจากหัวไหล่ 70 - 100 เซนติเมตร ลำตัวยาว กว้าง มีขนสั้นละเอียดเป็นมัน ส่วนน้ำหนักตัวแรกเกิดอยู่ที่ 2 - 5 กิโลกรัม น้ำหนักหย่านม (3 เดือน) 15 กิโลกรัม ตั้งจุกมีลักษณะโด่ง และขุ่ม ใบหูยาว และปรกลง โดยปกติแพะพันธุ์นี้จะไม่มีเขา แต่ถ้าหากมีเขาเขาจะสั้น และเอนแนบติดกับหนังหัว มีลักษณะขาที่ยาว ซึ่งช่วยให้เต้านมอยู่สูงกว่าระดับพื้นมาก และทำให้ง่ายต่อการรีดนม และยังช่วยให้เต้านมไม่ได้รับบาดเจ็บ เนื่องจากหนามวัชพืชเกี่ยว

แพะพันธุ์นี้มีหลายสี เช่น ดำ เทา ครีม น้ำตาล น้ำตาลแดง และมีจุด หรือ ต่าง และขนาดต่างๆ ได้ผลผลิตน้ำนมประมาณ 1.5 ลิตรต่อวัน ระยะเวลาให้น้ำนมประมาณ 165 วัน

2.3 แพะพันธุ์บอร์ กรมศุสัตว์ได้นำเข้ามาจากประเทศแอฟริกาใต้ เมื่อปี พ.ศ. 2539 เป็นแพะเนื้อที่ขนาดใหญ่ ลักษณะเด่น คือมีลำตัวสีขาว หัว และคอจะมีสีแดง ใบหูยาวปรก มีน้ำหนักประมาณ 90 กิโลกรัม ตัวเมียหนักประมาณ 65 กิโลกรัม

2.3.3 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับแพะ

ลูกแพะจะหย่านมอายุประมาณ 3 - 4 เดือน เข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ 4 - 12 เดือน และสามารถผสมพันธุ์ได้เมื่อ 8 - 10 เดือน มีวงรอบการเป็นสัด 17 - 24 วัน ระยะเวลาเป็นสัด 12 - 36 ชั่วโมง และมีระยะการอุ้มท้อง 141 - 151 วัน

2.3.4 การเลือกพันธุ์แพะ

การที่จะเลี้ยงแพะ และประสบความสำเร็จได้นั้น จะมีปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือ การเลือกพันธุ์แพะที่จะใช้เป็นพ่อ - แม่พันธุ์ เพราะพ่อ - แม่พันธุ์ที่ดีจะต้องมีการเลี้ยงดูอย่างถูกวิธี เพื่อให้ผลผลิตที่ดี ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งเริ่มต้นที่สำคัญในการเลี้ยงแพะ คือเริ่มจากการเลี้ยงแพะพื้นเมือง หรือ แพะลูกผสมระหว่างแพะพันธุ์พื้นเมืองกับแพะพันธุ์ต่างประเทศที่ได้รับการปรับปรุงพันธุ์แล้ว เพราะนอกจากจะเลี้ยงดูง่ายแล้วยังลงทุนต่ำอีกด้วย เมื่อมีความรู้ และประสบการณ์แล้วก็ค่อยเริ่มเลี้ยงแพะพันธุ์แท้ ซึ่งอาจจะใช้แต่พ่อพันธุ์แพะที่ดี นำมาผสมพันธุ์กับแม่แพะ หรือ ปรับปรุงพันธุ์แพะในฝูงให้ดีขึ้น ส่วนการเลือกพ่อ - แม่พันธุ์แพะที่จะทำการเลี้ยงนั้น การเลือกพ่อพันธุ์แพะนั้น ควรคัดเลือกแพะที่มีสายเลือดแพะพันธุ์แท้ รูปร่างสูงใหญ่ น้ำหนักตัวมากที่สุดในฝูง มีความแข็งแรง สมบูรณ์ โดยควรมีการคัดพ่อพันธุ์แพะที่เกิดจากแม่แพะที่ให้ลูกแฝดสูง และที่สำคัญ คือพ่อพันธุ์แพะควรมีความกระตือรือร้นที่จะทำการผสมพันธุ์กับแม่แพะที่เป็นสัด ส่วนพันธุ์แพะที่เหมาะสมกับการเลือกควรเป็นแม่พันธุ์ คือที่มีรูปร่างลักษณะดี ลำตัวยาว เต้านมมีขนาดใหญ่ สมส่วน นิม และหัวนมยาว สม่่าเสมอกัน ปริมาณน้ำนมมาก สามารถผสมติดง่าย และให้ลูกแฝด

2.3.5 การผสมพันธุ์

หลักสำคัญในการผสมพันธุ์แพะ คือต้องเป็นพ่อพันธุ์ที่ดี แม่พันธุ์ที่ดีและควรผสมพันธุ์ใน ระยะเวลาที่เหมาะสม

1. พ่อพันธุ์ที่ดี ควรมาจากพ่อ และแม่พันธุ์ที่ดีสุขภาพแข็งแรง รูปร่างสมส่วน และอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการสืบพันธุ์ เช่นลึงค์ และอวัยวะสมบูรณ์ พ่อพันธุ์ควรมีอายุไม่ต่ำกว่า 1 ปีสามารถคุมฝูงแม่พันธุ์ได้ 20 - 30 ตัว

2. แม่พันธุ์ที่ดี ถือว่ามีความสำคัญต่อการเลี้ยงแพะเป็นอย่างมาก เพราะลักษณะที่ดี (หรือไม่ดี) ของแม่จะถ่ายทอดไปยังลูก ดังนั้นแม่พันธุ์แพะที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

- 1) สุขภาพแข็งแรง ร่างกายสมส่วน และเลี้ยงลูกเก่ง
- 2) ให้ลูกสม่่าเสมอทุกๆ 8 - 9 เดือน
- 3) วงรอบการเป็นสัด สม่่าเสมอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4) มีอัตราการให้ลูกแฝดสูง
 5) สร้างน้ำนมได้เพียงพอกับการเลี้ยงลูก
 6) รูปทรงเต้านม และหัวนมดีโดยน้ำนมชี้ไปข้างหลังเล็กน้อย
 7) การผสมพันธุ์ – จะสังเกตการเป็นสัดของแม่แพะ วงรอบการเป็นสัดของแพะกินเวลาประมาณ 18 – 21 วัน และอาการเป็นสัดอาจสังเกตได้ตั้งแต่ 2 – 3 ชั่วโมง จนถึง 2 – 3 วัน ลักษณะกระวนกระวาย กระดิกหาง ปัสสาวะบ่อย กินน้อยลง อวัยวะเพศบวมแดง มีเมือก ยอมให้ตัวผู้ขึ้นป็น ดังนั้นการปล่อยให้แม่พันธุ์ได้ผสมพันธุ์จะต้องอยู่ในเวลาที่เหมาะสม ช่วงที่จะผสมติดจะมีประมาณ 6 – 12 ชั่วโมง หลังจากสังเกตเห็นการเป็นสัด ส่วนวิธีการผสมพันธุ์ มี 2 แบบ คือ

1). การผสมเลือดชิด คือเป็นการผสมพันธุ์ระหว่างพ่อ แม่ลูก หรือ ระหว่างเครือญาติ การผสมเลือดชิดแม้จะมีข้อดีในการรักษาพันธุ์แท้ไว้ แต่ก็ข้อเสีย คือจะมีลักษณะที่ไม่ดีเช่น ลักษณะพิการอาจจะปรากฏในลูก ซึ่งจะไม่นิยมใช้ เพื่อการปรับปรุงพันธุ์

2). การผสมข้าม คือเป็นการผสมพันธุ์ระหว่างแพะที่มีพันธุ์ต่างกัน โดยจุดประสงค์ของการผสมพันธุ์ เพื่อเพิ่มผลผลิต เช่น ขนาดของร่างกาย หรือ ผลผลิตน้ำนมของลูกที่ได้ การผสมข้ามที่นิยมทำกันมากคือ การใช้แพะพันธุ์ต่างประเทศที่มี ขนาดใหญ่ หรือ ให้ผลผลิตน้ำนมมาก โดยให้เพศผู้ผสมกับแพะพันธุ์พื้นเมืองที่เป็นเพศเมีย เพื่อให้ได้ลูกแพะที่มีขนาดใหญ่ และให้ผลผลิตน้ำนมมากกว่าแพะพันธุ์พื้นเมือง ในการผสมข้ามนี้อาจมีการผสมข้ามหลายๆครั้ง เพื่อยกระดับสายเลือดของแพะที่ได้ให้สูงขึ้น หรือใกล้เคียงกับแพะพันธุ์จากต่างประเทศ ส่วนการประมาณอายุของแพะสามารถดูได้จากฟันของแพะ โดยแพะมีฟันล่าง 8 ซี่ ฟันแท้ของแพะจะงอก ขึ้นมาแทนฟันน้ำนมเป็นคู่ ตั้งแต่อายุ 1 ปี ถึง 4 ปี และหลังจากแพะอายุได้ 4 ปีแล้วฟันแท้จะค่อยๆ หลุดไป

2.3.6 การปฏิบัติเลี้ยงดูแพะ

การปฏิบัติเลี้ยงดูของแพะตัวผู้ และตัวเมียจะคล้ายกัน แต่ควรแยกแพะตัวผู้ และตัวเมียอย่าให้เลี้ยงปนกัน ตั้งแต่อายุได้ 3 เดือน การใช้พ่อพันธุ์ และแม่พันธุ์ที่ผสมพันธุ์กันควรมีอายุไม่ต่ำกว่า 8 เดือน

1. การเลี้ยงพ่อพันธุ์แพะ หลังจากแยกพ่อพันธุ์แพะอายุ 3 เดือน จากแพะตัวเมียแล้ว พ่อพันธุ์ควรได้รับอาหารที่มีพลังงานสูง และได้ออกกำลังกาย เพื่อให้ร่างกายแข็งแรง ส่วนพ่อพันธุ์แพะจะเริ่มผสมพันธุ์เมื่ออายุได้ 8 เดือน โดยการผสมพันธุ์ไม่ควรให้พ่อพันธุ์ผสมพันธุ์แบบคุมฝูง กับแพะตัวเมียเกินกว่า 20 ตัว ก่อนอายุครบ 1 ปี หลังจากนั้นถึงจะค่อยๆ ให้ผสมพันธุ์ได้มากขึ้น แต่ทั้งนี้ไม่ควรใช้พ่อพันธุ์แพะคุมฝูงแพะตัวเมียเกินกว่า 25 ตัว แพะตัวผู้ควรได้รับการตัดแต่งกีบเสมอๆ และอาบน้ำ กำจัดเหา เป็นครั้งคราว

2. การเลี้ยงดูแม่พันธุ์แพะ แพะพันธุ์พื้นเมืองมักเริ่มเป็นสัดตั้งแต่อายุน้อยๆ โดยอาการเป็นสัดของแพะตัวเมียจะแสดงอาการเป็นสัดประมาณ 3 วัน หลังจากนั้นจะเป็นสัดครั้งต่อไปห่างจากครั้งแรกประมาณ 21 วัน แพะตัวเมียเริ่ม ให้ได้รับการผสมพันธุ์เมื่ออายุ 8 เดือน การผสมพันธุ์แพะตัวเมียตั้งแต่อายุน้อยๆ อาจทำให้แพะแคะ แกร็นได้ หลังจากได้รับการผสมพันธุ์แล้วควรปล่อยแพะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตัวเมียเข้าฝูงโดยไม่ต้องให้การดูแลเป็นพิเศษ นอกจากแพะตัวเมียนั้นจะพอม หรือ ป่วย ถ้าแพะตัวเมียที่ได้รับการผสมพันธุ์แล้วกลับมาเป็นสัดอีก ภายหลังจากผสมพันธุ์ไปแล้ว 21 วัน ให้ทำการผสมพันธุ์ใหม่หากแพะตัวเมียยังกลับเป็นสัดใหม่อีก และพ่อพันธุ์แพะที่ไซ้ผสมมีความสมบูรณ์พันธุ์ดี ก็ควรจะคัดแพะตัวเมียที่ผสมไม่ติดนี้ทิ้งเสีย โดยปกติแพะตัวเมียที่ผสมติดจะตั้งท้องนานประมาณ 150 วัน และลักษณะอาการใกล้คลอดจะเห็นได้ ดังนี้

- 1) เต้านม และหัวนมจะขยายใหญ่ขึ้นก่อนคลอดประมาณ 2 เดือน
- 2) แม่แพะจะแสดงอาการหงุดหงิด ตื่นเต้น และร้องเสียงต่ำๆ
- 3) บริเวณสวาปด้านขวาจะยุบเป็นหลุมก่อน จากนั้นจะเห็นรอยยุบเป็นหลุมชัดที่สะโพกทั้ง 2 ข้าง
- 4) อาจมีเมือกไหลออกมาจากช่องคลอดเล็กน้อยก่อนคลอดหลายวัน จากนั้นน้ำเมือกจะมีลักษณะ เปลี่ยนเป็นขุ่นขึ้น และสีเหลืองอ่อนๆ

5) อาจจะคู้ยเขี่ยหญ้า หรือ ฟางรอบๆตัวเหมือนจะเตรียมตัวคลอด
6) แม่แพะจะหงุดหงิดมากขึ้นทุกที เตี้ยนอนเตี้ยลุกขึ้น แล้วยนอนแบ่งเบาๆ

เมื่อแม่แพะแสดงอาการดังกล่าว ควรปล่อยแม่แพะให้อยู่เจียบบๆ อย่าให้มันถูกรบกวน เตรียมผ้าเก่าๆ ผ้าผูกสายสะดือ ไบมีดโกน และทิงเจอร์ไอโอดีนไว้ เมื่อถูงน้ำค้ำแตกลูกแพะจะคลอดออกมาภายใน 1 ชั่วโมง หากแม่แพะเบ่งนาน และยังไม่คลอด จะช่วยให้ลูกแพะในท้องคลอດงายขึ้น ทันทีที่ลูกแพะคลอดออกมา ให้ใช้ผ้าที่เตรียมไว้เช็ดตัวให้แห้งพยายามเช็ดเยื่อเมือกในจมูกออกให้หมด เพื่อให้ลูกแพะหายใจได้สะดวก จากนั้นผูกสายสะดือให้ห่างจากพื้นท้องประมาณ 2 - 3 เซนติเมตร และทำการตัดสายสะดือ และทาทิงเจอร์ไอโอดีน เมื่อตัดสายสะดือแล้วอุ้มลูกแพะไปนอนในที่ที่เตรียมไว้หากเปียกเกินไป ควรนำลูกแพะไปตากแดดสักครู่ เพื่อให้ตัวลูกแพะแห้งสนิท จะช่วยให้ลูกแพะกระชุ่มกระชวยขึ้น ส่วนรกจะขับออกมา ภายใน 4 ชั่วโมง ถ้าเกินกว่า 6 ชั่วโมงแล้วรกยังไม่ถูกขับออก ก็ให้ปรึกษาสัตวแพทย์ และหลังจากคลอดให้เอาน้ำมาตั้งให้แม่แพะได้กิน เพื่อทดแทนของเหลวที่ร่างกายสูญเสียไป

3. การเลี้ยงดูลูกแพะ ควรให้ลูกแพะกินนม น้ำเหลืองของแม่แพะ และปล่อยให้ลูกแพะได้อยู่กับแม่แพะ 3 - 5 วัน และถ้าต้องการรีดนมแพะก็ให้แยกแม่แพะออก ส่วนระยะนี้ควรเลี้ยงลูกแพะด้วยหางนมละลายน้ำในอัตราส่วนหางนม 1 ส่วนต่อน้ำ 8 ส่วน โดยเกษตรกรไทยโดยทั่วไป มักไม่ได้แยกลูกแพะออกจากแม่ ตั้งแต่เล็กส่วนใหญ่จะปล่อยให้ลูกแพะอยู่กับแม่แพะจนมันโต ซึ่งเหตุนี้จึงทำให้แม่แพะมักไม่สมบูรณ์ และผสมพันธุ์ได้ช้า เพราะแม่แพะไม่ค่อยเป็นสัด ดังนั้นทางที่ดีหากเกษตรกรยังให้ลูกแพะอยู่กับแม่แพะตั้งแต่เล็กๆ ก็ควรแยกลูกแพะออก จากแม่แพะ เมื่อลูกแพะมีอายุได้ประมาณ 3 เดือน ลูกแพะที่มีอายุ 3 เดือน เราสามารถทำการคัดเลือกไว้เป็นพ่อ - แม่พันธุ์แพะตัวผู้ที่ไม่ต้องการผสมพันธุ์ก็ทำการตอนในระยะนี้ หากไม่ต้องการให้แพะมีเขาก็อาจ กำจัดโดยจี้เขาคด้วยเหล็กร้อน หรือ สารเคมีก็ได้ ระยะนี้ควรดูแลเรื่องความสะอาดทั้งอาหาร และพื้นคอก ป้องกันลูกซีไฮล ควรให้ลูกหัดกินหญ้า หรือ อาหารเสริมตั้งแต่อายุ 3 - 4 สัปดาห์ ภายหลังจากหย่านมลูกตัวเมียควร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แยกเลี้ยงออกจากตัวผู้ เพื่อป้องกันการผสมกันเอง เนื่องจากแพะเป็นสัตว์เร็วในช่วง 4 - 6 เดือน หากปล่อยให้ผสมกันเองตั้งแต่เล็กจะทำให้เป็นการผสมเลือดชิดได้ และควรทำการถ่ายพยาธิตัวกลม ตัวตืด และพยาธิใบไม้ในตับ ควรมีการฉีดวัคซีนป้องกันโรคปาก และเท้าเปื่อย และวัคซีนป้องกันโรคเฮโมเรอิกเซฟติกซีเมีย การถ่ายพยาธิ ส่วนการฉีดวัคซีนจะต้องทำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้แพะมีสุขภาพที่ดี และสามารถใช้ผสมพันธุ์เมื่ออายุ 8 เดือน แม่แพะที่คลอดลูกแล้วประมาณ 3 เดือน เมื่อเป็นสัตว์ก็สามารถเอาพ่อพันธุ์แพะมาทำการผสมพันธุ์ได้อีก ส่วนแม่แพะที่ใช้รีดนมผู้เลี้ยงก็สามารถรีดนมแม่แพะได้จนถึง 6 - 8 สัปดาห์ก่อนคลอดจึงหยุดทำการรีดนม

2.3.7 อาหารและการให้อาหารแพะ

แพะเป็นสัตว์เคี้ยวเอื้องคล้ายโค แพะมีกระเพาะหมัก ซึ่งอาศัยจุลินทรีย์ที่อยู่ภายในเป็นการย่อยอาหาร และสังเคราะห์วิตามิน ดังนั้นการให้อาหารชั้นเสริมควรระมัดระวังอย่าให้อาหารที่มีสารต้าน หรือ ทำลายจุลินทรีย์ โดยเฉพาะอาหารสุกรมักมีสารดังกล่าวอยู่ ในปัจจุบันการผสมอาหารชั้นสำหรับแพะ - แกะ จำหน่ายยังไม่แพร่หลายเกษตรกรอาจใช้อาหารโคนมผสมสำเร็จที่มีขายอยู่ทั่วไป ไปเลี้ยงแพะแทนอาหารชั้นสำหรับแพะ ซึ่งปกติแพะมีความต้องการอาหารหยาบ เช่น หญ้าสดต่างๆ ในปริมาณวันละประมาณร้อยละ 10 ของน้ำหนักตัวแพะ และต้องการอาหารชั้นประมาณวันละ 0.5 - 1.0 กิโลกรัม นอกจากนี้แพะยังต้องการน้ำ และแร่ธาตุ เสริมเป็นประจำอีกด้วย แพะต้องการน้ำกินวันละ ประมาณ 5 - 9 ลิตร โดยความต้องการน้ำมากขึ้นขึ้นอยู่กับสภาพตัวแพะ และภูมิอากาศ ซึ่งเกษตรกรที่เลี้ยงแพะแบบพื้นบ้านมักจะไม่ค่อยคำนึงถึงเรื่อง การจัดหา น้ำให้แพะกิน จึงทำให้มีปัญหาแพะเจ็บป่วยอยู่เสมอ สำหรับแร่ธาตุที่ให้แพะกินผู้เลี้ยงจะใช้แร่ธาตุก้อนสำเร็จที่มีขายอยู่ให้แพะกินก็ได้ แต่ควรคำนึงด้วยว่าแร่ธาตุก้อนนั้นต้องไม่แข็งเกินไป เพราะลิ้นของแพะสั้นกว่าลิ้นของโค การเลียแร่ธาตุ แต่ละครึ่งจึงได้ปริมาณที่น้อย (ภัทรภรณ์ ทศพล. 2559)

2.4 การตลาดแพะ

การตลาดแพะ ลักษณะตลาดแพะเนื้อแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

1. ตลาดระดับหมู่บ้าน หรือ ตำบล ตลาดระดับนี้จะมีพ่อค้าระดับตำบล หรือ หมู่บ้านออกตลาดตระเวนหา ซื้อแพะตามฟาร์มต่างๆ ในหมู่บ้าน หรือ ตำบลในท้องที่ของตนเอง จะมีการติดต่อกับเกษตรกรโดยตรง โดยดูลักษณะภายนอกของแพะว่ามีลักษณะที่สมบูรณ์ไม่ผอมแคระแกร็นจนเกินไป โดยจะใช้วิธีการ ประมาณน้ำหนักแพะด้วยสายตา และกำหนดราคาซื้อขายกันระหว่างเกษตรกรและพ่อค้า ปริมาณการซื้อขาย แพะแต่ละครั้งมีปริมาณไม่มากนัก เฉลี่ยครั้งละ 10 - 20 ตัว โดยชำระเป็นเงินสด ซึ่งพ่อค้าในหมู่บ้าน หรือ ตำบลนี้จะส่งต่อไปให้ผู้บริโภคโดยตรงและขายต่อไปกับพ่อค้าระดับอำเภอ และจังหวัดต่อไป

2. ตลาดระดับอำเภอ เป็นตลาดที่รับซื้อแพะมีชีวิตจากตลาดระดับหมู่บ้าน หรือ ตำบลต่างๆ ในจังหวัดนั้น เนื่องจากเกษตรกรมีการเลี้ยงแบบกระจายอยู่ทั่วไปทำให้พ่อค้าในอำเภอไม่สามารถเดินทางตระเวนหาซื้อ แพะตามฟาร์มในหมู่บ้าน หรือ ตำบลที่เกษตรกรอยู่ได้โดยตรง พ่อค้าระดับ

อำเภอจะรวบรวมแพะจากพ่อค้า ระดับหมู่บ้าน หรือ ตำบล ปริมาณการซื้อขายโดยเฉลี่ยแต่ละครั้งเท่ากับ 50 - 60 ตัว โดยชำระเป็นเงินสด

3. ตลาดระดับจังหวัด ตลาดพ่อค้าระดับจังหวัดต้องมีการสั่งซื้อก่อนโดยจะมีการสั่งซื้อกับพ่อค้าระดับ หมู่บ้าน ตำบล หรือ ระดับอำเภอไว้ล่วงหน้าเมื่อได้แพะมีชีวิตตามจำนวนที่ต้องการแล้วก็จะขายส่งให้กับ ผู้บริโภค หรือ พ่อค้าจากต่างจังหวัดต่อไป

2.4.1 ปัญหาด้านการตลาด

เฉลิมศักดิ์ รัตนะ และคณะ. (2554) กล่าวถึงปัญหาด้านการตลาดไว้ ดังนี้

1. เกษตรกรส่วนมากไม่สามารถจำหน่ายพันธุ์แพะ และผลผลิตจากแพะให้กับผู้บริโภคโดยตรง ซึ่งทำการซื้อขายผ่านพ่อค้าคนกลางทำให้ไม่มีอำนาจการต่อรองด้านราคา

2. เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยและเลี้ยงแพะเป็นอาชีพเสริม จึงไม่อาจกำหนดราคาขายได้

3. การขาดข่าวสารข้อมูลด้านแหล่งผลิตและแหล่งซื้อขายแพะ

2.4.2 โครงสร้างการตลาดแพะภายในประเทศ

เอกชัย พุกษ์อำไพ. (2546) ได้กล่าวถึงโครงสร้างการตลาดแพะภายในประเทศไทยไว้ ดังนี้

1. ตลาดในหมู่บ้าน เป็นตลาดที่มีจำนวนผู้บริโภคไม่มาก การบริโภคเนื้อสัตว์ มักจะใช้ในกรณีที่มีงานพิธีกรรมทางศาสนาอิสลามมากตามประเพณีในท้องถิ่น โดยซื้อสัตว์มีชีวิตในหมู่บ้านแล้วฆ่าชำแหละเอง

2. ตลาดประจำตำบล ในระดับตำบลมีประชากรหนาแน่นมากขึ้นจึงมีสินค้าจำหน่ายหลากหลายชนิด นอกจากนี้ตลาดประจำตำบลยังเป็นแหล่งรวบรวมสินค้าเกษตรกรจากหมู่บ้านต่างๆ ด้วย บางตำบลสามารถจำหน่ายเนื้อสัตว์ชำแหละได้ครั้งละ 2 - 5 ตัวแล้วแต่ขนาดของตลาดจึงเป็นตลาดที่สามารถรองรับผลผลิตในฟาร์มเกษตรกรได้

3. ตลาดประจำอำเภอ ทุกอำเภอจะมีตลาดประจำอำเภอ มีสุขาภิบาลและโรงฆ่าสัตว์ที่มีการฆ่าสัตว์อย่างน้อย 2 - 3 ตัว แล้วแต่ขนาดของอำเภอ

4. ตลาดประจำจังหวัด เป็นตลาดที่มีผู้บริโภคจำนวนมากและมีขนาดแตกต่างกัน จึงมีความต้องการบริโภคเนื้อสัตว์เป็นจำนวนมาก ซึ่งต้องการฆ่าสัตว์เพื่อบริโภคทุกวัน จึงเป็นแหล่งระบายผลผลิตที่สำคัญของเกษตรกร

การตลาด เป็นการประกอบธุรกิจที่มีบุคคล หรือ ผู้ทำหน้าที่การตลาดทำให้สินค้า และบริการเคลื่อนย้ายจากแหล่งผลิตไปถึงผู้บริโภคการตลาดมีความสำคัญมากในการสนับสนุนให้สินค้ามีการเคลื่อนย้ายได้คล่องตัวยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตามพบว่า การตลาดเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกษตรกร มีฐานการต่อรองที่เสียเปรียบคนกลางและไม่ได้รับผลตอบแทนที่เป็นธรรมจากการขายผลผลิตเกษตรกรขาดความสามารถในการแข่งขันที่จะทำให้ธุรกิจอยู่รอดได้ในระบบตลาด ส่งผลให้เกษตรกรจำเป็นต้องพิจารณาตัดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น และไม่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มออกไป หรือ พยายามเพิ่มความต้องการในสินค้า พร้อมกับหาแนวทางในการปรับปรุงระบบการตลาดสินค้าเกษตรให้มี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น การรวมกันจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร หรือ สหกรณ์ เพื่อแก้ปัญหาอุปสรรคต่างๆ ร่วมกัน เพิ่มอำนาจต่อรองให้สูงขึ้น เป็นต้น

2.4.3 ตลาดต่างประเทศ

ตอนนี้ตลาดของแพะจากประเทศไทยมีหลายตลาด โดยเฉพาะตลาดในอาเซียนของเราหลายตลาดก็มีปัญหาบ้าง อย่างเช่นตลาดมาเลเซีย ก็มีปัญหาในเรื่องราคา แพะจากไทยจะโดนตลาดที่มาเลเซียกดราคา ส่วนหนึ่งอาจจะมาจากการที่ประเทศมาเลเซียก็มีการเลี้ยงแพะกันมาก ส่วนตลาดเวียดนามตอนนี้แพะจากไทยไปได้ดีมาก ในตลาดที่เวียดนามเราขุนแพะส่งไปขายในราคาประกัน กิโลกรัมละ 95 บาท ซึ่งถือว่าราคาค่อนข้างดี ทำให้ราคาแพะจากไทยไปตลาดเวียดนามโดยรวมแล้วราคาไม่ต่ำกว่า กิโลกรัมละ 100 บาท นอกจากนั้นยังมีตลาดประเทศลาวเพิ่มเข้ามาเป็นทางเลือกอีกด้วย (ทฤษฎี ท้ายทุ่ง. 2559)

เอกชัย พลฤกษ์อำไพ. (2546) ได้กล่าวถึงเรื่อง วิธีการตลาด ต้นทุนการผลิต และช่องทางการตลาดไว้ ดังนี้

2.4.4 วิธีการตลาดแพะ

1. ลูกแพะ จะจำหน่ายให้ผู้บริโภคในจังหวัด ต่างจังหวัด และต่างประเทศ
2. แพะขุน จะจำหน่ายให้พ่อค้าคนกลางในท้องถิ่นในต่างจังหวัด และพ่อค้าส่ง/ปลีก จากนั้นมีการขายต่อให้พ่อค้าปลีกในจังหวัดพ่อค้าปลีกในต่างจังหวัด จนถึงผู้บริโภค

2.4.5 ต้นทุนการผลิต

จากข้อมูลการผลิตสัตว์ แพะมีต้นทุนการผลิต 500 - 1500 บาท/ตัว เนื่องจากแพะกินใบไม้และหญ้าเป็นอาหารถึง 80 % จึงทำให้ต้นทุนการเลี้ยงแพะต่ำ ทำให้มีกำไรสูงกว่าการเลี้ยงสัตว์ที่กินอาหารชั้น

2.4.6 ช่องทางการตลาด

ในกระบวนการของการตลาดสินค้าจะเคลื่อนย้ายหรือเปลี่ยนมือจากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภคสุดท้าย หรือ ผู้ต้องการใช้แพะได้ โดยอาศัยการจำหน่าย การที่ผู้ผลิตจะเลือกใช้วิธีการจำหน่ายวิธีใด ผู้ผลิตต้องพิจารณาถึงประเภทของสินค้าเสียก่อน เพราะสินค้าเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดวิธีการจำหน่าย ดังนั้นเราจึงควรศึกษาถึงประเภทต่างๆ ของสินค้าควบคู่ไปกับวิธีการ การจำหน่ายกระทำได้ 2 วิธีคือ

1. การจำหน่ายโดยตรง เป็นการจำหน่ายโดยตรงจากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภคคนสุดท้าย หรือ ผู้ต้องการใช้แพะ การจำหน่ายโดยตรงเป็นวิธีที่ง่ายที่สุดสำหรับผู้ผลิตที่จะนำแพะของตนไปให้ถึงมือลูกค้า ซึ่งเป็นผู้ต้องการใช้แพะซึ่งต้องนำแพะนั้นไปผ่านกระบวนการผลิตขั้นต่อไป ส่วนสินค้าบริโภคที่ใช้วิธีการจำหน่ายโดยตรง ส่วนมากมักเป็นสินค้าที่มีลักษณะเสี้ง่าย เช่น ผักสด ผลไม้สด และผู้ผลิตเป็นผู้ผลิตรายย่อยคือทำการผลิตเป็นปริมาณที่ไม่มากนัก

2. การจำหน่ายทางอ้อม เป็นการจำหน่ายโดยผ่านพ่อค้าคนกลาง ซึ่งได้แก่ผู้ค้าปลีก ผู้ค้าส่ง ตัวแทนจำหน่ายหรือเอเยนต์ต่างๆ วิธีจำหน่ายทางอ้อม เป็นวิธีจำหน่ายที่คนกลางเข้ามา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทบาท ระหว่างผู้ผลิต และผู้บริโภคนสุดท้าย หรือ ผู้บริโภคแพะ คนกลางคือผู้จัดจำหน่าย ซึ่งทำหน้าที่ช่วยในการจำหน่ายสินค้ามีความสะดวกและรวดเร็วขึ้น การจำหน่ายทางอ้อมอาจมีคนกลางเพียงรายเดียวหรือมากกว่าหนึ่งราย วิธีการจำหน่ายทางอ้อมนี้เป็นวิธีที่ใช้มากที่สุดในการจำหน่ายสินค้าบริโภค

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จันทนา บุญศิริ และ วาณี ศิลปะประสารทเอก (2548) ได้ศึกษาสภาพการเลี้ยง และวิถีตลาดแพะเนื้อในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่าฟาร์มเลี้ยงแพะส่วนใหญ่ใช้แรงงานในครอบครัวในการเลี้ยงแพะเนื้อ เกษตรกรนิยมเลี้ยงแพะเนื้อลูกผสม โดยวิธีเลี้ยงแบบขังสลับปล่อยมีวัตถุประสงค์เพื่อจำหน่าย โดยเป็นการจำหน่ายตลาดภายในจังหวัดเป็นหลัก ส่วนฟาร์มขนาดกลางจะมีการจำหน่ายทั้งตลาดภายในจังหวัด และต่างจังหวัด แต่ฟาร์มขนาดใหญ่ พบว่ามีการจำหน่ายตลาดต่างจังหวัดมากกว่า และการซื้อขายแพะส่วนใหญ่จะใช้วิธีชั่งน้ำหนัก และทำการจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง คือผู้รวบรวมในท้องถิ่นซึ่งจะมีเฉพาะฟาร์มขนาดกลางเท่านั้น ที่จำหน่ายให้กับผู้รวบรวมท้องถิ่นโดยตรง และยังจำหน่ายให้กับผู้รวบรวมท้องถิ่น และพ่อค้าท้องถิ่นด้วย

ภมรินทร์ โชคสุทินสกุล และกฤษณพร แพกุล (2550) ได้ศึกษาสภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกรในจังหวัดกระบี่ พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่ร้อยละ 76.2 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 50.4 ปี นับถือศาสนา อิสลาม ร้อยละ 90.5 จบการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา ร้อยละ 68.6 เลี้ยงแพะเป็นอาชีพเสริม เกษตรกรที่เลี้ยงแพะมีอาชีพทำสวนยางพารา และสวนปาล์ม น้ำมัน ร้อยละ 40.0 โดยมีรายได้จากการเลี้ยงแพะ เฉลี่ย 18,372.4 บาทต่อปีมีประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะเฉลี่ย 5.2 ปี ไม่เคยผ่านการฝึกอบรม และดูงาน ร้อยละ 53.3 เลี้ยงแพะเฉลี่ย 25.3 ตัว ลักษณะการเลี้ยงแพะเป็นแบบปล่อยให้หากินเอง ร้อยละ 49.9 พันธุ์ แพะที่เลี้ยงเป็นพันธุ์พื้นเมือง และพันธุ์ลูกผสม

ทรงศักดิ์ เทพหนู (2552) ได้ศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า (1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชายอายุมากกว่า 45 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา นับถือศาสนาพุทธ มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวระหว่าง 4-5 คน อาชีพหลักทำการเกษตร อาชีพรองรับจ้างและค้าขาย และมีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคเนื้อเฉลี่ย 13.57 ปี มีรายได้จากการเลี้ยงโคเนื้อเฉลี่ย 41,142.86 บาท/ปี รายจ่ายในการเลี้ยงโคเนื้อเฉลี่ย 7,119 บาท/ปี มีจำนวนแรงงานที่ใช้เลี้ยงโคเนื้อเพียง 1 คน เปิดรับสื่อบุคคลจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอ/จังหวัด สื่อมวลชนจากวิทยุ/โทรทัศน์ และสื่อกิจกรรมจากการอบรมเกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงโคเนื้อพันธุ์พื้นเมือง ใช้วิธีการผสมพันธุ์โคเนื้อแบบจูงผสม ส่วนใหญ่ไม่ปลูกพืชอาหารสัตว์ โรงเรือนโคเนื้อเป็นโรงเรือนไม้ ขนาดโดยเฉลี่ย 30.85 ตร.ม. โคเนื้อของเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เคยเกิดโรค (2) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า พื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ อายุของเกษตรกร ระดับการศึกษา ประสบการณ์เลี้ยงโคเนื้อ มีความสัมพันธ์กับสภาพการเลี้ยงโคเนื้อพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้และรายจ่ายจาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเลี้ยงโคเนื้อ จำนวนโคเนื้อที่เลี้ยงและจำนวนแรงงานที่ใช้เลี้ยงโคเนื้อมีความสัมพันธ์ กับสภาพการเลี้ยงโคเนื้อ การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรได้แก่ สื่อบุคคล สื่อมวลชน สื่อกิจกรรม มีความสัมพันธ์กับสภาพการเลี้ยงโคเนื้อ (3) ปัญหาที่พบ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่ เลี้ยงโคเนื้อพันธุ์พื้นเมืองขาดความรู้ในด้านการผสมพันธุ์ อาหารชั้นมีราคาสูง หญ้ามีไม่เพียงพอในการเลี้ยง วัสดุที่ใช้ก่อสร้างโรงเรือนมีราคาแพง เกษตรกรขาดความรู้ในเรื่องการควบคุมและการป้องกันโรค

เศรษฐพล บัวงาม (2553) ได้ศึกษาสภาพการเลี้ยงสุกร ของเกษตรกรอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม พบว่า(1). เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชายอายุเฉลี่ย 44.23 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา อาชีพหลังเลี้ยงสุกรและมีประสบการณ์ในการเลี้ยงสุกรเฉลี่ย 48.41 ปี มีจำนวนสุกรที่เลี้ยงโดยเฉลี่ย 322.55 ตัว รายได้จากการเลี้ยงสุกรเฉลี่ย 485,279.80 บาท/ปี รายได้ในการเลี้ยงสุกรเฉลี่ย 229,851.20 บาท/ปี มีจำนวนแรงงานที่ใช้เลี้ยงสุกรเฉลี่ย 3.53 คน เปิดรับสื่อบุคคลจากผู้นำกลุ่มเกษตรกร สื่อมวลชน ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์และสื่อกิจกรรม ได้แก่ จากการอบรม เกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงสุกรพันธุ์ลาร์จไวท์ ผสมอาหารใช้เองในฟาร์ม โรงเรือนทั้งหมดของเกษตรกรเป็นระบบเปิดและอยู่ห่างจากแหล่งชุมชน สุกรของเกษตรกรส่วนใหญ่เกิดโรคระบาดทางเดินอาหาร และนิยมใช้บ่อเกรอะในการเก็บมูลสุกร (2). ผลการทดสอบสมมุติฐานพบว่า เกษตรกรที่มีเทคโนโลยีในการเลี้ยงสุกรแตกต่างกัน มีสภาพการเลี้ยงสุกรแตกต่างกัน เกษตรกรที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรแตกต่างกันมีสภาพการเลี้ยงสุกรแตกต่างกัน (3). ปัญหาที่พบ เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรส่วนใหญ่ประสบปัญหาวัตถุดิบที่ใช้ผลิตอาหารสัตว์ไม่เพียงพอและมีราคาสูง ทำให้ที่ตั้งโรงเรือนไม่เหมาะสม การบำบัดของเสียภายในฟาร์มยังไม่ดีเพียงพอเนื่องจากขาดต้นทุน ขาดความรู้ในการทำวัคซีน ป้องกันและควบคุมโรค

วิธีการดำเนินการศึกษา (Research Methodology)

การศึกษาศาภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกรภายใต้โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง ตำบลเขาใหญ่ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะภายใต้โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง ตำบลเขาใหญ่ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 52 ราย ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาประชากรทั้งหมด

3.2 เครื่องมือ และวิธีการทดสอบเครื่องมือ

3.2.1 เครื่องมือในการทำวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีลักษณะคำถามแบบปลายเปิด และคำถามแบบปลายปิด โดยแบบสัมภาษณ์จะแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ

ตอนที่ 2 สภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกรภายใต้โครงการตามพระราชประสงค์
หุบกะพง

ตอนที่ 3 การตลาดแพะ

ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกร

3.2.2 วิธีการทดสอบเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคำถามในแต่ละข้อว่าตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้หรือไม่ รวมทั้งสำนวน ภาษาที่ใช้มีความชัดเจน เข้าใจง่าย และเหมาะสม หลังจากนั้นนำมาแก้ไขปรับปรุงเพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการสัมภาษณ์เกษตรกร โดยการสัมภาษณ์ในด้านต่างๆ ดังนี้

- ข้อมูลพื้นฐานสภาพส่วนบุคคลของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะภายใต้โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง จังหวัดเพชรบุรี
- ปัญหา และอุปสรรคในการประกอบอาชีพการเลี้ยงแพะภายใต้โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง จังหวัดเพชรบุรี
- 2. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงแพะ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ มาจัดหมวดหมู่เพื่อประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

(Results)

การศึกษาสภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกรภายใต้โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง จังหวัดเพชรบุรี เก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด จำนวน 52 ราย ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษา ดังนี้

4.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ

4.2 สภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกร

4.3 การตลาดแพะ

4.4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกร

4.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ

เพศ พบว่าเกษตรกรเป็นเพศหญิงมากที่สุด ร้อยละ 57.7 และเพศชาย ร้อยละ 42.31

อายุ เกษตรกรมีอายุ 40 – 49 ปี มากที่สุด ร้อยละ 42.31 รองลงมา 50 – 59 ปี ร้อยละ 30.77 และน้อยที่สุดมีอายุระหว่าง 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 11.54 โดยเกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 48.35 ปี

ระดับการศึกษา เกษตรกรมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.มากที่สุด ร้อยละ 28.85 รองลงมาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 26.92 และน้อยที่สุดคือมีการศึกษาระดับปริญญาตรี และไม่ได้รับการศึกษา มีจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 1.92

การนับถือศาสนา เกษตรกรทั้งหมดนับถือศาสนา พุทธ ร้อยละ 100

แหล่งเงินกู้ เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ใช้เงินทุนจากการกู้ ร้อยละ 86.54 โดยแหล่งเงินกู้ กู้จากสหกรณ์การเกษตรมากที่สุด ร้อยละ 7.70 และกู้จาก ธกส. ร้อยละ 5.77 ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ

รายละเอียด	จำนวน (N = 52)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	22	42.31
หญิง	30	57.70
2. อายุ		
30 – 39 ปี	8	15.38
40 – 49 ปี	22	42.31
50 – 59 ปี	16	30.77
60 ปีขึ้นไป	6	11.54

$\mu = 48.35$, $\sigma = 8.92$, Max = 65 , Min = 31

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายละเอียด	จำนวน (N = 52)	ร้อยละ
2. อายุ		
30 – 39 ปี	8	15.38
40 – 49 ปี	22	42.31
50 – 59 ปี	16	30.77
60 ปีขึ้นไป	6	11.54
$\mu = 48.35$, $\sigma = 8.92$, Max = 65 , Min = 31		
3. ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	1	1.92
ประถมศึกษา	13	25.00
มัธยมศึกษาตอนต้น	14	26.92
มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	15	28.85
อนุปริญญา / ปวส.	8	15.38
ปริญญาตรี	1	1.92
4. ศาสนา		
พุทธ	52	100
5. แหล่งเงินทุน		
ใช้เงินทุนของตัวเอง	45	86.54
กู้ ธกส	3	5.77
กู้สหกรณ์การเกษตร	4	7.70

4.2 สภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกร

พ่อแม่พันธุ์ เกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงพ่อพันธุ์ 1 – 2 ตัว ร้อยละ 94.24 และมากกว่า 2 ตัวขึ้นไป ร้อยละ 5.76 โดยเฉลี่ยเกษตรกรเลี้ยงแพะพ่อแม่พันธุ์จำนวน 1.56 ตัว ในส่วนของแม่พันธุ์ เกษตรกรเลี้ยงแม่พันธุ์น้อยกว่า 6 ตัว มากที่สุดร้อยละ 55.76 รองลงมา 6 – 13 ตัว ร้อยละ 26.92 และน้อยที่สุด 14 – 41 ตัว ร้อยละ 17.31 ตามลำดับ โดยเฉลี่ยเกษตรกรเลี้ยงแพะแม่พันธุ์เฉลี่ย 8.99 ตัว

พันธุ์แพะที่เลี้ยง เกษตรกรเลี้ยงแพะพันธุ์ลูกผสม (เช่น พันธุ์ลูกผสมแองโกลนูเบียน บอร์ซาเนน และพันธุ์พื้นเมือง) มากที่สุดร้อยละ 59.62 และพันธุ์แท้ ลูกผสม ร้อยละ 40.38

ประสบการณ์ในการเลี้ยง เกษตรกรมีประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะน้อยกว่า 1 ปี มากที่สุด ร้อยละ 34.62 รองลงมา 10 ปีขึ้นไป ร้อยละ 19.24 และน้อยที่สุดคือ 1 - 3 ปี ร้อยละ 13.46 ตามลำดับ โดยมีประสบการณ์ในการเลี้ยงเฉลี่ย 5.25 ปี

วิธีการเลี้ยง เกษตรส่วนใหญ่เลี้ยงแพะแบบกึ่งขังกึ่งปล่อย ร้อยละ 63.46 เลี้ยงแพะแบบขัง ร้อยละ 36.54 ตามลำดับ สำหรับการเลี้ยงแบบกึ่งขังกึ่งปล่อย เกษตรกรที่มีพื้นที่มากมักจะใช้วิธีการเลี้ยงแบบดังกล่าว มีทั้งคอกแพะและมีแปลงหญ้าสำหรับปล่อยแพะอยู่ในบริเวณเดียวกัน โดยมีการสร้างเป็นรั้วตาข่ายกันอีกชั้นหนึ่ง ให้อาหารชั้นสำหรับแพะขุน แพะพ่อพันธุ์ และแม่แพะที่กำลังให้นมเป็นหลัก แม่พันธุ์จะให้เป็นบางครั้งโดยเสริมด้วยอาหารแร่ธาตุและกระถินสดพร้อมทั้งมีน้ำให้กินตลอดเวลา ซึ่งประหยัดเวลาและแรงงานในการเลี้ยงดู นอกจากนี้ยังมีเวลาเหลือที่จะไปตัดกระถินสดมาให้แพะกิน ตลอดทั้งมีเวลาที่จะไปทำงานอย่างอื่นได้อีกด้วย ข้อเสียในวิธีนี้ก็คือต้องใช้พื้นที่จำนวนมากตลอดถึงต้นทุนที่สูงขึ้นในการสร้างรั้วตาข่ายสำหรับแปลงปล่อยแพะ สำหรับการเลี้ยงแพะแบบขัง เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่จำกัดจึงใช้วิธีดังกล่าว การเลี้ยงแบบขังคอก ส่วนใหญ่เกษตรกรจะเลี้ยงเป็นแพะขุนเลี้ยงให้อาหารชั้น กระถินสดและมีน้ำไว้ให้กินตลอดเวลา และเสริมด้วยอาหารแร่ธาตุ ข้อดีก็คือประหยัดต้นทุนในการสร้างรั้วตาข่ายแปลงปล่อยแพะ ประหยัดแรงงานและเวลาในการเลี้ยง

แรงงานที่ใช้ในการเลี้ยงแพะ เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้แรงงานที่ใช้ในการเลี้ยงแพะ 2 - 3 คน ร้อยละ 59.61 รองลงมา 4 คนขึ้นไป ร้อยละ 23.07 และ 1 คน ร้อยละ 17.30 ตามลำดับ โดยมีแรงงานเฉลี่ย 2.04 คน

ลักษณะโรงเรือน โรงเรือนเลี้ยงแพะที่เกษตรกรสร้างขึ้นเป็นแบบยกพื้นทั้งหมดร้อยละ 100 เพื่อป้องกันความชื้นและป้องกันโรคปากเท้าเปื่อย

การป้องกันลมโกรกในตอนกลางคืน เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้มีการป้องกันลมโกรกในตอนกลางคืนร้อยละ 75 และมีการป้องกันลมโกรกในตอนกลางคืน ร้อยละ 25 ตามลำดับ โดยใช้สแลนหรือผ้าใบในการป้องกันลมโกรกในตอนกลางคืน เพื่อป้องกันความชื้นและทำให้โรงเรือนมีความอบอุ่น

การทำความสะอาดโรงเรือน เกษตรกรส่วนใหญ่ทำความสะอาดโรงเรือนทุกสัปดาห์ร้อยละ 65.38 และน้อยที่สุดคือ ทำทุกวันร้อยละ 34.62

อาหารที่ใช้ในการเลี้ยงแพะ อาหารที่ใช้เลี้ยงแพะคืออาหารหยาบและอาหารชั้นมากที่สุด ร้อยละ 57.69 และน้อยที่สุดคือให้อาหารหยาบเพียงอย่างเดียวร้อยละ 42.31 โดยอาหารหยาบที่ใช้ในการเลี้ยงแพะคือ กระถิน และหญ้าเนเปียร์ ส่วนอาหารชั้นจะใช้เป็นอาหารสำเร็จรูปทั้งหมด

การปลูกพืชอาหารสัตว์ เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกพืชอาหารสัตว์ร้อยละ 63.46 และไม่ได้ปลูกพืชอาหารสัตว์ร้อยละ 36.54 โดยพืชอาหารสัตว์ที่ปลูกคือ หญ้าเนเปียร์

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเลี้ยงแพะ เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้น้ำประปาร้อยละ 84.62 และน้อยที่สุดคือใช้น้ำบาดาลร้อยละ 15.38 รายละเอียด ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 สภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกร

รายละเอียด	จำนวน (N = 52)	ร้อยละ
1. จำนวนพ่อพันธุ์แม่พันธุ์		
พ่อพันธุ์		
1 – 2 ตัว	49	94.24
มากกว่า 2 ตัว	3	5.76
$\mu = 1.56$, $\sigma = 0.22$, Max = 2 , Min = 1		
แม่พันธุ์		
น้อยกว่า 6 ตัว	29	55.76
6 – 13 ตัว	14	26.92
14 – 41 ตัว	9	17.31
$\mu = 8.99$, $\sigma = 8.92$, Max = 40 , Min = 3		
2. พันธุ์ที่เลี้ยง		
พันธุ์ลูกผสม	31	59.62
พันธุ์แท้ ลูกผสม	21	40.38
3. ประสบการณ์เวลาในการเลี้ยง		
ต่ำกว่า 1 ปี	18	34.62
1 – 3 ปี	7	13.46
4 – 6 ปี	9	17.30
7 – 9 ปี	8	15.38
10 ปีขึ้นไป	10	19.24
$\mu = 5.25$, $\sigma = 4.43$, Max = 18 , Min = 0.4		
4. วิธีการเลี้ยง		
ขัง	19	36.54
กึ่งขังกึ่งปล่อย	33	63.46
5. แรงงานที่ใช้ในการเลี้ยงแพะ		
1 คน	9	17.30
2 – 3 คน	31	59.61
4 คนขึ้นไป	12	23.07
$\mu = 2.04$, $\sigma = 0.99$, Max = 5 , Min = 1		
6. ลักษณะโรงเรือน		
ยกพื้น	52	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายละเอียด	จำนวน (N = 52)	ร้อยละ
7. การป้องกันลมโกรก		
มี	13	25.00
ไม่มี	39	75.00
8. การทำความสะอาดโรงเรือน		
ทุกวัน	18	34.62
ทุกสัปดาห์	34	65.38
9. อาหารที่ใช้เลี้ยงแพะ		
อาหารหยابอย่างเดียว	22	42.31
อาหารหยابและอาหารข้น	30	57.69
10. การปลูกพืชอาหารสัตว์		
ไม่ปลูก	19	36.51
ปลูก	33	63.46
11. แหล่งน้ำที่ใช้ในการเลี้ยงแพะ		
น้ำบาดาล	8	15.38
น้ำประปา	44	84.62

4.3 การตลาดแพะ

การใช้ประโยชน์จากแพะ เกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงแพะเพื่อจำหน่ายอย่างเดียว ร้อยละ 86.54 และ เลี้ยงแพะเพื่อบริโภคและจำหน่ายร้อยละ 13.46

ลักษณะการจำหน่ายแพะ เกษตรกรทั้งหมดจำหน่ายแพะโดยการจำหน่ายผ่านกลุ่ม มีเครือข่ายมารวบรวม ร้อยละ 100

วิธีการจำหน่าย เกษตรกรทั้งหมด จำหน่ายแพะโดยวิธีการขายเป็นตัวและชั่งน้ำหนัก ร้อยละ 100 การจำหน่ายแพะของเกษตรกร แพะเพศผู้และแพะเพศเมียราคาขายเฉลี่ยกิโลกรัม ละ 105 – 108 บาท (ตารางที่ 4.3)

อย่างไรก็ตาม ตลาดจำหน่ายแพะและราคายังไม่แน่นอนเนื่องจาก ผู้บริโภคส่วนใหญ่อยู่ในแถบภาคใต้ ซึ่งเป็นชาวมุสลิมส่วนใหญ่ ภาคอื่นๆ ยังไม่นิยมบริโภค การรวบรวมแพะ รวบรวมจากสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงแพะ ส่งโครงการไทยเข้มแข็ง 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และส่งออกสู่ประเทศเวียดนาม โดยจำหน่ายแพะอายุ 6 เดือนขึ้นไป น้ำหนักระหว่าง 26 – 30 กิโลกรัม

ตารางที่ 4.3 การตลาดแพะ

รายละเอียด	จำนวน (N = 52)	ร้อยละ
1. การใช้ประโยชน์		
เพื่อจำหน่าย	45	86.54
เพื่อจำหน่ายและบริโภค	7	13.46
2. ลักษณะการจำหน่าย		
มีเครือข่ายมารวบรวม	52	100
3. วิธีการจำหน่าย		
ขายเป็นตัวและซังน้ำหนัก	52	100

ตอนที่ 4.4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่า การเลี้ยงแพะของเกษตรกรภายใต้โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง ยังมีข้อจำกัด และปัญหา อุปสรรค ต่อการประกอบอาชีพในด้านต่างๆ ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.4

1. ด้านอาหารสัตว์ เกษตรกรยังมีปัญหาด้านอาหารหยาบในช่วงฤดูแล้งมากที่สุด ร้อยละ 39.37 โดยเฉพาะกระถินเนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะใช้กระถินเป็นหลัก กระถินตามที่สาธารณะเริ่มจะไม่เพียงพอกับความต้องการ ประกอบกับปริมาณผลผลิตของกระถินในช่วงฤดูแล้ง ลดลงตามฤดูกาล และยังมีผลกระทบจากการทำลายของเพลี้ยอีกส่วนหนึ่ง และอีกสาเหตุหนึ่งก็คือ การขยายตัวและปริมาณการเลี้ยงแพะที่มากขึ้น ซึ่งส่งผลต่อความต้องการกระถินมีมากขึ้น เกษตรกรต้องเดินทางไปตัดกระถินห่างจากฟาร์มมากขึ้น
2. ด้านพันธุ์แพะ เกษตรกรมีปัญหาด้านขาดแคลนพ่อแม่พันธุ์ที่ดีเพื่อใช้ในการปรับปรุงสายพันธุ์ ร้อยละ 31.49
3. ด้านสุขภาพสัตว์ เกษตรกรมีปัญหาด้านสุขภาพสัตว์ ร้อยละ 17.32 เพราะยังมีปัญหาโรคและพยาธิในแพะ ของตนเองอยู่บ้าง เนื่องจากเกษตรกรขาดความรู้ด้านการจัดการฟาร์ม การป้องกันโรคระบาดแพะและพยาธิ เกษตรกรต้องการให้หน่วยงานของรัฐ มีมาตรการป้องกันโรคติดต่อ โดยเฉพาะแพะนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน
4. ด้านประสิทธิภาพในการผลิต มีปัญหาด้านประสิทธิภาพ การผลิต ด้านการเลี้ยง การจัดการฟาร์ม การป้องกันโรคระบาดและสุขภาพสัตว์ ร้อยละ 11.81 เพราะยังมีการตายของแพะอยู่ สาเหตุประการหนึ่ง เนื่องจากผู้เลี้ยงยังขาดพื้นฐานความรู้การเลี้ยงแพะในด้านต่างๆ ถึงแม้ว่าเกษตรกร ส่วนมากจะมีประสบการณ์การเลี้ยงแพะมาก็ตาม แต่จากการขยายปริมาณและจำนวนแพะในพื้นที่มากขึ้น ถือได้ว่าอาชีพการเลี้ยงแพะยังเป็นเรื่องที่ใหม่สำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะภายใต้โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง จังหวัดเพชรบุรี ดังนั้นเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตดังกล่าวจึงอยากให้เจ้าหน้าที่เข้าไปแนะนำความรู้ ให้แก่เกษตรกรมากขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการประกอบอาชีพการเลี้ยงแพะ

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
1. ด้านอาหารสัตว์	50	39.37
2. ด้านพันธุ์แพะ	40	31.50
3. ด้านสุขภาพสัตว์	22	17.32
4. ด้านประสิทธิภาพในการผลิต	15	11.81
รวม	127	100

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปผล อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ (Conclusion Discussion and Suggestion)

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร 2) ศึกษาสภาพการเลี้ยงและการตลาดแพะของเกษตรกร และ 3) ศึกษาปัญหา อุปสรรคในการเลี้ยงแพะของเกษตรกรภายใต้โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษาประชากรทั้งหมด จำนวน 52 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ

เกษตรกรเป็นเพศหญิงมากที่สุด ร้อยละ 57.7 มีอายุเฉลี่ย 48.35 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 28.85 ทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 100 ใช้เงินทุนของตัวเอง ร้อยละ 86.54

5.1.2 สภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกร

เกษตรกรเลี้ยงแพะพ่อพันธุ์จำนวนเฉลี่ย 1.56 ตัว และเลี้ยงแม่พันธุ์เฉลี่ย 8.99 ตัว พันธุ์ที่เลี้ยงเป็นพันธุ์ลูกผสม (เช่นพันธุ์ลูกผสมแองโกลนูเบียน บอร์ ซาแนน และพันธุ์พื้นเมือง) ร้อยละ 59.62 มีประสบการณ์ในการเลี้ยงเฉลี่ย 5.25 ปี เกษตรส่วนใหญ่เลี้ยงแพะแบบกึ่งซังกึ่งปล่อย ร้อยละ 63.46 ใช้แรงงานในครอบครัวโดยเฉลี่ย 2.04 คน โรงเรือนเลี้ยงแพะเป็นแบบยกพื้นทั้งหมดร้อยละ 100 ส่วนใหญ่ไม่ได้มีการป้องกันลมโกรกในตอนกลางคืน ร้อยละ 75.00 ทำความสะอาดโรงเรือนทุกสัปดาห์ ร้อยละ 65.38 อาหารที่ใช้เลี้ยงแพะส่วนใหญ่เป็นอาหารหยาบและอาหารข้น 57.69 ส่วนใหญ่ปลูกพืชอาหารสัตว์ร้อยละ 63.46 แหล่งน้ำเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้น้ำประปา ร้อยละ 84.62

5.1.3 การตลาดแพะ

เกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงแพะเพื่อจำหน่ายอย่างเดียว ร้อยละ 86.54 ทั้งหมดจำหน่ายแพะโดยการจำหน่ายผ่านกลุ่ม มีเครือข่ายมารวบรวม ร้อยละ 100 ทั้งหมดจำหน่ายแพะโดยวิธีการขายเป็นตัวและซังน้ำหนัก ร้อยละ 100 ราคาจำหน่ายแพะเพศผู้และแพะเพศเมียราคาขายเฉลี่ยกิโลกรัม ละ 105 – 108 บาท อย่างไรก็ตาม ตลาดจำหน่ายแพะและราคายังไม่แน่นอนเนื่องจาก ผู้บริโภคส่วนใหญ่อยู่ในแถบภาคใต้ ซึ่งเป็นชาวมุสลิม ซึ่งจะมีการรวบรวมแพะจากสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงแพะแล้วส่งโครงการไทยเข้มแข็ง 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากนี้บางส่วนส่งออกสู่ประเทศเวียดนามโดยจำหน่ายแพะอายุ 6 เดือนขึ้นไป น้ำหนักระหว่าง 26 – 30 กิโลกรัม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.4 ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงแพะ

เกษตรกรมีปัญหาด้านขาดแคลนอาหารหยาบมากที่สุด ร้อยละ 39.37 รองลงมาคือ ปัญหาขาดแคลนพ่อแม่พันธุ์ที่ดีเพื่อใช้ในการปรับปรุงสายพันธุ์ ร้อยละ 31.49 และปัญหาด้านสุขภาพสัตว์ ร้อยละ 17.32 ปัญหาด้านประสิทธิภาพการผลิต ด้านการเลี้ยงการจัดการฟาร์ม การป้องกันโรคระบาดและสุขภาพสัตว์ ร้อยละ 11.81 ตามลำดับ

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 48.35 ปี อายุมากที่สุด 65 ปี และต่ำสุด 31 ปี ซึ่งเป็นผู้ใหญ่วัยทำงาน เป็นผู้เสริมสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้กับครอบครัว จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.มากที่สุด ร้อยละ 28.85 สมาชิกในกลุ่มทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 100 ทั้งนี้การเลี้ยงแพะในปัจจุบันมีการเลี้ยงกระจายไปทั้งชาวไทยพุทธและไทยมุสลิม มีได้เลี้ยงเฉพาะในหมู่ชุมชนชาวไทยมุสลิมเหมือนในอดีตที่ผ่านมา

สภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกรภายใต้โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง ยังคงเลี้ยงแพะพ่อพันธุ์เฉลี่ย 2 ตัว และเลี้ยงแพะแม่พันธุ์เฉลี่ย 9 ตัว มีประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะมาก่อนเฉลี่ย 5 ปี ทั้งนี้ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพย่อมจะส่งผลกระทบต่อทักษะของผู้เลี้ยง และนำไปสู่เป้าหมายของความสำเร็จ ในการประกอบอาชีพ โดยเกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงแพะเป็นอาชีพเสริม การที่เกษตรกรจะเลี้ยงแพะเป็นอาชีพหลักได้นั้นต้องเลี้ยงจำนวนมาก เป็นฟาร์มขนาดใหญ่ จึงจะเกิดรายได้มากพอเป็นค่าใช้จ่ายในการยังชีพของครอบครัว การเลี้ยงแพะยังคงใช้แรงงานในครอบครัวเป็นหลัก เนื่องจากแพะเป็นสัตว์ขนาดเล็ก เลี้ยงดูง่าย หนานทาน หากินเองได้เก่ง สามารถกินพืชต่างๆ ได้หลายชนิด บุคคลในครอบครัว ลูกหลาน แม่บ้านก็สามารถเลี้ยงดูได้ เกษตรกรนิยมเลี้ยงแพะลูกผสม เนื่องจากมีอัตราการเจริญเติบโตดีกว่าแพะพื้นเมือง อัตราการแลกเนื้อสูง ตลาดส่วนมากเป็นตลาดทางภาคใต้ นิยมซื้อแพะเนื้อเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับ พายัพ ยังปักชี (มปป.) รายงานไว้ว่า การบริโภคของประชาชนชาวมุสลิม ยังมีความต้องการสม่ำเสมอ ส่วนใหญ่นิยมเลี้ยงแพะเพื่อบริโภคเนื้อมากกว่าบริโภคแพะนม และ อาหารที่ใช้ในการเลี้ยงแพะจะใช้กระถินเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับ ศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีอุษธานี (2560) รายงานไว้ว่า การขุนแพะโดยใช้กระถินสดเพียงอย่างเดียว ทำให้แพะได้รับอาหารหยาบอย่างเพียงพอ ต่อการดำรงชีพและสร้างผลผลิต โดยไม่ต้องเสียเวลาไปไล่เลี้ยง โดยเสี่ยงต่อโรคที่อาจติดจากสัตว์ฝูงอื่นได้ การปลูกกระถินหรือตัดกระถินที่ขึ้นตามธรรมชาติซึ่งมีอยู่ จำนวนมากมาเลี้ยงแพะสามารถทำให้เกษตรกรลดค่าใช้จ่าย หรือเวลาลงได้ และสามารถได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่า เพราะกระถินนอกจากจะหาง่ายแล้ว กระถินเป็นอาหารหยาบที่มีคุณค่าทางอาหารสูงมีโปรตีนร้อยละ 21 - 27 ใช้วิธีการเลี้ยงแบบกึ่งขังกึ่งปล่อย เนื่องจากวิธีการเลี้ยงแบบดังกล่าว ผู้เลี้ยงประหยัดเวลาและแรงงานในการเลี้ยงดู และยังมีเวลาที่จะไปทำงานอย่างอื่นได้

อีกด้วย ข้อเสียในวิธีนี้ก็คือน้องใช้พื้นที่จำนวนมาก ตลอดทั้งต้นทุนที่สูงขึ้นในการสร้างรั้วตาข่าย สำหรับแปลงปล่อยแพะ

การตลาดแพะ พบว่าการจำหน่ายแพะของเกษตรกรมุ่งเน้นเพื่อประโยชน์ทางการค้าเป็นหลัก มีแหล่งจำหน่ายแพะคือตลาดภาคใต้ การซื้อขายแพะใช้วิธีการขายเป็นตัวและชั่งน้ำหนัก โดยมีเครือข่ายรวบรวมแพะเพื่อจำหน่ายสู่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และส่งออกสู่ประเทศเวียดนาม ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2557) รายงานไว้ว่า พฤติกรรมตลาดแพะเนื้อ ในปัจจุบันจำนวนแพะเนื้อมีน้อยกว่าความต้องการของผู้บริโภคทำให้แพะเนื้อมีราคาสูง ราคาจะขึ้นลงตาม Demand ในตลาด ในแต่ละช่วงเวลา โดยส่วนใหญ่จะอิงราคาตามตลาดกลาง สามารถปรับขึ้นลงตามสภาวะตลาด

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการประกอบอาชีพการเลี้ยงแพะ คือ ขาดอาหารหยาด ในช่วงฤดูแล้ง ร้อยละ 39.37 โดยเฉพาะกระถินเนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะใช้กระถินเป็นหลัก กระถินตามธรรมชาติเริ่มจะไม่เพียงพอ กับความต้องการ ประกอบกับปริมาณผลผลิตของกระถิน ในช่วงฤดูแล้ง ลดลงตามฤดูกาล และยังมีผลกระทบจากการทำลายของเพลี้ยอีกส่วนหนึ่ง นอกจากนี้ การขยายตัวและปริมาณการเลี้ยงแพะที่มากขึ้น จึงส่งผลต่อความต้องการกระถินมีมากขึ้น เกษตรกรต้องเดินทางไปตัดกระถินห่างจากฟาร์มมากขึ้น รองลงมาคือมีปัญหาด้านการขาดแคลนพ่อแม่พันธุ์ที่ดี เพื่อใช้ในการปรับปรุงสายพันธุ์ ร้อยละ 31.49 และปัญหาด้านสุขภาพสัตว์ ร้อยละ 17.32 เนื่องจากเกษตรกรขาดความรู้ด้านการจัดการฟาร์ม การป้องกันโรคระบาดแพะและพยาธิ เกษตรกรต้องการให้หน่วยงานของรัฐ มีมาตรการป้องกันโรคแห่งชาติติดต่อ โดยเฉพาะแพะนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน และน้อยสุดคือ ปัญหาด้านประสิทธิภาพในการผลิต ด้านการเลี้ยงการจัดการฟาร์ม การป้องกันโรคระบาด และสุขภาพสัตว์แพะ ร้อยละ 11.81 เกษตรกรยังขาดความรู้พื้นฐานในการเลี้ยงแพะซึ่งปัญหาดังกล่าว ภาครัฐควรเข้ามาช่วยเหลือด้านการตลาดเพื่อรองรับผลผลิตพร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสารเพื่อให้บริการเกษตรกรในเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยถ่ายทอดเทคโนโลยี ตลอดจนต้องมีมาตรการป้องกันโรคระบาด โดยเฉพาะโรคแห่งชาติติดต่อ ทั้งแพะที่เลี้ยงภายในประเทศและแพะจากการนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้านอย่างจริงจัง

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) สำหรับเกษตรกรที่เลี้ยงแพะเป็นอาชีพเสริมและอาชีพรอง ภาครัฐควรที่จะให้การสนับสนุนปัจจัยพื้นฐานการ ถ่ายทอดเทคโนโลยี ศูนย์กลางข้อมูลข่าวสาร แหล่งจำหน่ายแพะ สภาวะการตลาด และแหล่งจำหน่าย ผลักดันให้เกษตรกรพัฒนาประกอบเป็นอาชีพหลัก

2) สำหรับเกษตรกรที่เลี้ยงแพะเป็นอาชีพหลัก ภาครัฐควรสนับสนุนส่งเสริมพัฒนา และผลักดันให้ผู้ประกอบอาชีพดำเนินการเลี้ยงแพะเป็นเชิงธุรกิจ มีการแปรรูปสินค้าเพื่อเพิ่มมูลค่า

3) หน่วยงานของรัฐที่สนับสนุน เช่น กรมปศุสัตว์ ต้องกำหนดกลยุทธ์แนวทางการส่งเสริมการเลี้ยง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ทั้งปริมาณและคุณภาพควบคู่ไปกับการถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการเลี้ยงการจัดการสุขภาพสัตว์ ระบบฟาร์ม ตลอดจนการป้องกันโรคระบาดสัตว์ เพื่อลดต้นทุนการผลิตและลดปัญหาการเกิดโรคระบาดในแพะ เพื่อนำไปสู่การผลิตอาหารที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค และต้องมีมาตรการป้องกันและกำจัดโรคระบาด

4) ขยายช่องทางในการจำหน่ายแพะให้เพิ่มขึ้น เช่น การจัดให้มีการจำหน่ายแพะในตลาดสดเพิ่มขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันมีจำนวนน้อยมากที่ขายในตลาดสด ส่วนใหญ่จะเป็นการซื้อขายกันโดยตรงระหว่างเกษตรกร พ่อค้า และผู้บริโภค ทำให้ผู้บริโภคที่ต้องการจะบริโภคแต่ไม่ทราบช่องทางจึงไม่สามารถหาซื้อได้

5) ในฤดูแล้งเกษตรกรขาดแคลนอาหารหยาบ อาจจะให้อาหารผสม คือ อาหารชั้นช่วยบ้าง การให้อาหารชั้นเสริมผู้เลี้ยงต้องระมัดระวัง คือ จัดให้ตามความจำเป็น เพื่อให้สัตว์ได้รับโภชนาเพียงพอตามความต้องการเท่านั้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเกษตรกรเลี้ยงแพะที่ประสบความสำเร็จในพื้นที่ เพื่อสร้างเป็นเกษตรกรเป็นต้นแบบ (Role Model) สำหรับการพัฒนาการเลี้ยงแพะในพื้นที่และพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

บรรณานุกรม

กฤษ อังคนาพร 2547. สรีรวิทยาของกระเพาะอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้อง. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : [www. did.go.th](http://www.did.go.th). [9 พฤษภาคม 2560].

จันทนา บุญศิริ และ วาณี ศิลปะประสารทเอก. 2548. การศึกษาสภาพการเลี้ยงและวิถีการตลาดแพะเนื้อในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ประจวบคีรีขันธ์ : สำนักงานปศุสัตว์. เฉลิมศักดิ์ รัตนะ, สุพร คงเกต, สุวรรณ ศรีนาค, กฤษณพร แพกุล และ สิ้นชัย เรื่องไพบูลย์.

2554. การตลาดแพะและปัญหาด้านการตลาด. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :

<http://extension.dld.go.th/th1/images/stories/research/research2556/07researchh%20project56.pdf>. [24 พฤศจิกายน 2559].

ซีพีเอฟพบนุเลี้ยงแพะ. 2559. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.manager.co.th/Local/ViewNews.aspx?NewsID=9540000059794>
[15 ตุลาคม 2559].

ทวยโชน ห้ายทุ่ง. 2559. ทำแพะ แกะไทย ส่งตลาดนอก อนาคตสดใส. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้

จาก : https://www.technologychaoban.com/news_detail.php?tnid=2847.
[18 ตุลาคม 2559].

ทรงศักดิ์ เทพหนู. 2552. ศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช.วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พ่ายพ์ ยิ่งปักชี. (มปป.) วารสารคู่มือรวยด้วยการเลี้ยงแพะ. นนทบุรี.

ภมรินทร์ โชคสุทินสกุล และ กฤษณพร แพกุล. 2550. ศึกษาสภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกรในจังหวัดกระบี่. วารสารสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัยที่ 8 8(1). ประจำเดือน กรกฎาคม - สิงหาคม 2550.

ภัทรภรณ์ ทศพล. 2559. การผลิตและการจัดการแพะ. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.agi.nu.ac.th/science/121113/บทที่%2013%20การผลิตและการจัดการแพะ-แกะ.pdf>. [15 ตุลาคม 2559].

ลักษณะ เพี้ยซ้าย. 2548. แพะเลี้ยงง่ายขยายพันธุ์ดี เนื่อนมสมราคามาเลี้ยงแพะกันเถอะ.

[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.ku.ac.th/e-magazine/nov48/agri/capra.htm>.
[15 ตุลาคม 2559].

วีระยุทธ เชื้อไทย. 2551. แพะและการเลี้ยงแพะ. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<http://pasusat.com/แพะ/>. [15 ตุลาคม 2559].

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีอุทัยธานี. 2560. โครงการศึกษาแพะขุนโดยใช้กระถินสด.

[ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : http://xn--v3c0b9b.blogspot.com/2013/02/blog-post_2.html [13 มิถุนายน 2560].

เศรษฐพล บัวงาม. 2553. ศึกษาสภาพการเลี้ยงสุกร ของเกษตรกรอำเภอเมือง จังหวัด นครปฐม. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2557. การศึกษาตลาดแพะ. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : http://www.oae.go.th/ewtadmin/ewt/oae_baer/download/article/article_20141027141431.pdf [24 พฤศจิกายน 2559].

เอกชัย พฤษอำไพ. 2546. คู่มือเลี้ยงแพะ. นนทบุรี : สำนักพิมพ์ฐานเกษตรกรรม.

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก.

แบบสัมภาษณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสัมภาษณ์ เรื่อง การศึกษาสภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกรภายใต้โครงการตามพระราช
ประสงค์หุบกะพง จังหวัดเพชรบุรี

โดยข้อมูลแบบสัมภาษณ์จะนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาเท่านั้น ทั้งนี้ผู้ทำวิจัย
ขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาสละเวลาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์มา ณ
โอกาสนี้

คำชี้แจง 1.)โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน ที่ตรงกับความจริงมากที่สุด

2.) แบบสัมภาษณ์มีทั้งหมด 4 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ

ตอนที่ 2 สภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกรภายใต้โครงการตามพระราช

ประสงค์หุบกะพง

ตอนที่ 3 การตลาดแพะ

ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกร

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ

1.1 เพศ

() ชาย () หญิง

1.2 ชื่อ..... สกุล.....

1.3 ที่อยู่

1.4 เบอร์โทรศัพท์

1.5 อายุ ปี

1.6 ระดับการศึกษา

ไม่ได้รับการศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น

มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. อนุปริญญา/ ปวส. ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี ปริญญาโทหรือสูงกว่า

1.7 สถานภาพการสมรส

โสด สมรส หม้าย หย่าร้าง

1.8 นับถือศาสนา

1.9 อาชีพหลัก.....

1.10 อาชีพรอง.....

1.11 ปัจจุบันมีสมาชิกในครอบครัวทั้งหมด คน

1.12 ในช่วงที่ผ่านมาท่านกู้เงินมาเป็นค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูแพะหรือไม่ () ไม่กู้ () กู้

โปรดระบุแหล่งเงินกู้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
- สหกรณ์การเกษตร
- ธนาคารพาณิชย์
- กู้ยืมระบบ
- อื่นๆระบุ.....

จำนวนเงิน บาท ดอกเบี้ย ต่อเดือน หรือปี

ตอนที่ 2 สภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกรภายใต้โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง

- 2.1 ท่านเลี้ยงแพะมาแล้วประมาณ..... ปี
- 2.2 จำนวนแพะที่ท่านเลี้ยงในปัจจุบัน จำนวน..... ตัว
- 2.3 จำนวนพ่อพันธุ์..... ตัว
- 2.4 จำนวนแม่พันธุ์..... ตัว
- 2.5 โดยเฉลี่ย แม่แพะของท่านเกิดลูก..... ครอกต่อปี จำนวนครอกละ..... ตัว
- 2.6 ลูกแพะที่คลอดมีอัตราการตายเฉลี่ย..... ตัวต่อครอก
- 2.7 จำนวนแพะที่ตายในรอบปีที่ผ่านมา..... ตัว
- 2.8 วัตถุประสงค์ในการเลี้ยงแพะ () บริโภค () จำหน่าย () อื่นๆระบุ.....
- 2.9 ท่านเลี้ยงแพะประเภทใด () แพะเนื้อ () แพะนม
- 2.10 แพะที่ท่านเลี้ยงพันธุ์อะไร () พันธุ์พื้นเมือง () พันธุ์ลูกผสม (ระบุ).....
- 2.11 วิธีการเลี้ยง () ขังคอกตลอดเวลา () กิ่งขังกิ่งปล่อย
() ขังคอกตลอดเวลา () เลี้ยงแบบไม่มีคอก
- 2.12 จำนวนแรงงานที่ใช้ในการเลี้ยงแพะ
() แรงงานในครัวเรือน จำนวน.....คน
() แรงงานจ้าง.....จำนวน.....คน
- 2.13 ลักษณะจ้างเป็นแบบรายวัน ค่าจ้าง..... บาท/วัน
รายเดือน ค่าจ้าง..... บาท/เดือน
- 2.14 ท่านมีโรงเรือนเลี้ยงแพะหรือไม่ () มี () ไม่มี
- 2.15 ลักษณะโรงเรือนแพะของท่านเป็นอย่างไร
() ยกพื้น () ไม่ยกพื้น
- 2.16 ผนังคอกแพะของท่านมีลักษณะโปร่งหรือไม่ () โปร่ง () ไม่โปร่ง
- 2.17 ลักษณะหลังคาโรงเรือนเป็นอย่างไร
() มุงหลังคาด้วยวัสดุพื้นบ้านคือ.....
() มุงหลังคาด้วยสังกะสี
() มุงหลังคาด้วยกระเบื้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- () อื่นๆระบุ.....
- 2.18 โรงเรือนแพะมีการป้องกันลมโกรกตอนกลางคืนหรือไม่ () มี () ไม่มี
- 2.19 ท่านมีการทำความสะอาดโรงเรือนของท่านหรือไม่ () ไม่ทำ () ทำ
มีความถี่ในการทำอะไร
- () ทุกวัน () ทุกสัปดาห์
() ทุกเดือน () อื่นๆระบุ.....
- 2.20 อาหารที่ท่านใช้เลี้ยงแพะเป็นอาหารชนิดใดบ้าง
- () อาหารหยาบอย่างเดียว () อาหารชั้นอย่างเดียว
() อาหารหยาบและอาหารชั้น () อื่นๆระบุ.....
- 2.22 ท่านมีการให้อาหารหยาบแก่แพะของท่านอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)
- () ตัดมาให้แพะกิน
() ปล่อยให้แพะเล็มในแปลงหญ้า
() ต้อนออกไปกินหญ้า (พืชอาหารสัตว์) ตามทุ่ง ไหล่ทาง หรือพื้นที่ว่างเปล่า
() อื่นๆระบุ.....
- 2.23 ท่านมีการปลูกพืชอาหารสัตว์เพื่อใช้เลี้ยงแพะหรือไม่ () ไม่ปลูก () ปลูก
ในกรณีปลูก มีพื้นที่ปลูกจำนวน.....ไร่
พืชอาหารสัตว์ที่ท่านปลูก ระบุ.....
- 2.24 ในกรณีปลูกพืชอาหารสัตว์ท่านใช้น้ำจากแหล่งใด
- () น้ำฝน () บ่อที่ขุดขึ้นเพื่อใช้ในแปลงหญ้า
() น้ำบาดาล () อื่นๆระบุ.....
- 2.25 ท่านให้อาหารชั้นกับแพะของท่านหรือไม่ () ให้ () ไม่ให้
- 2.26 แหล่งอาหารชั้นที่ท่านใช้เลี้ยงแพะมาจากแหล่งใด
- () อาหารสำเร็จรูป () ผสมเอง
() ผลพลอยได้จากการเกษตร ระบุ.....
() อื่นๆระบุ.....
- กรณีใช้อาหารสำเร็จรูปท่านใช้สูตรอาหารอะไร
-
- กรณีผสมอาหารเองท่านใช้สูตรอาหารอะไร
-
- 2.27 ความถี่ในการให้อาหารชั้นในการเลี้ยงแพะเป็นอย่างไร
- () ทุกวัน () อาทิตย์ละครั้ง
() เดือนละครั้ง () อื่นๆระบุ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 2.28 แหล่งน้ำที่ใช้ในการเลี้ยงแพะของท่านมาจากแหล่งใด
 ลำคลอง/หนอง บึง บ่อน้ำตื้น
 น้ำบาดาล น้ำฝน
 น้ำประปา อื่นๆระบุ.....
- 2.30 ท่านได้ฉีดวัคซีนกันโรคให้แพะของท่านหรือไม่ ไม่ฉีด ฉีด
 ในกรณีที่ฉีด
 วัคซีนป้องกันโรค..... จำนวน..... ครั้ง/ปี คิดเป็นเงิน.....บาท/ปี
 วัคซีนป้องกันโรค..... จำนวน..... ครั้ง/ปี คิดเป็นเงิน.....บาท/ปี
- 2.31 เมื่อแพะป่วยส่วนใหญ่ท่านจะดำเนินการอย่างไร
 รักษาเอง ตามสัตวแพทย์/ปศุสัตว์
 ผู้มีประสบการณ์ในหมู่บ้าน อื่นๆระบุ.....

ตอนที่ 3 การตลาดแพะ

- 3.1 ท่านจำหน่ายแพะตอนอายุ.....เดือน ขณะนั้นมีน้ำหนักประมาณ.....กิโลกรัม
 ราคาขาย.....บาท/ตัว
- 3.2 ท่านจำหน่ายแพะให้กับแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 ขายเองกับพ่อค้าโดยตรง ชำแหละและแปรรูปขายให้ร้านค้า
 ขายผ่านนายหน้า อื่นๆระบุ.....
- 3.3 ใครเป็นผู้กำหนดราคาขายแพะที่ท่านขาย
 เกษตรกร พ่อค้า/ผู้ซื้อ
 ผู้ซื้อ/ผู้ขายต่อรองราคากัน อื่นๆระบุ.....
- 3.4 ในการตั้งราคาแพะเพื่อขายให้กับพ่อค้าคนกลาง หรือชาวบ้านทั่วไปที่มาซื้อท่านใช้
 เกณฑ์อะไร
 ราคาจากกรมปศุสัตว์ ราคาตามท้องตลาด
- 3.5 ท่านมีวิธีการจำหน่ายแพะอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 ขายเป็นตัวไม่ชั่งน้ำหนัก เหมายกฝูง
 ขายเป็นตัวและชั่งน้ำหนัก อื่นๆระบุ.....
- 3.6 ท่านคิดว่าราคาแพะที่ซื้อ-ขายกันในปัจจุบันเหมาะสมแล้วหรือไม่
 เหมาะสม ไม่เหมาะสม
 เพราะ.....
- 3.7 ท่านคิดว่าอนาคต (ประมาณอีก 5 ปีข้างหน้า) ตลาดแพะเป็นอย่างไร
 ดีขึ้น เหมือนเดิม ต่ำลง
 เพราะ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.8 ท่านคิดว่าแนวโน้มการเลี้ยงแพะในอนาคตในพื้นที่พื้นที่โครงการตามพระราชประสงค์หุบ
กะพงจะเป็นอย่างไร

() มีผู้เลี้ยงมากขึ้น () มีผู้เลี้ยงใกล้เคียงกับปัจจุบัน () จำนวนผู้เลี้ยงลดลง
เพราะ.....

ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกร

4.1 ปัญหาและอุปสรรค

.....
.....
.....
.....
.....

4.2 ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก ข.

รูปภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 1 โรงเรือนเลี้ยงแพะแบบยกสูง

ภาพที่ 2 เกษตรกรตัดกระถินให้แพะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3 เกษตรกรให้อาหารหยابกับแพะ(กระถิน)

ภาพที่ 4 การประชุมกลุ่มผู้เลี้ยงแพะเป็นประจำทุกเดือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5 สัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางสาวอภิษฎา แดงน้อย
วันเดือนปีเกิด	31 ตุลาคม 2537
ที่อยู่	บ้านเลขที่ 33 หมู่ที่ 8 บ้านโนนวัฒนา ตำบลห้วยเก็ง อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี 41110
ประวัติการศึกษา	ปีการศึกษา 2559 วิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนาการเกษตร) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้